

CRISUL NEGRU

REVISTĂ DE CULTURĂ

CUPRINSUL:

Apel	REDACTIA
Gânduri pt. noul an școlar .	CONST. BOROȘ
Intre ideal și realitate . . .	D. PRADA
Activitatea școl. a lui Șaguna	V. FRENȚIU
Raportul dintre școală și familie prin ed.	G. COSMA
Intoarcere către poezie . . .	G. SFÂRLEA
Sonete	V. FLUERAȘ
Folklor	* * *

RECENZII:

Câteva note despre lirica lui Dem. Iliescu	ELENA VLĂDESCU
Cimitirul Buna Vestire, roman de T. Arghezi, Salvați Elita, de D. V. Bărnoschi :	MIRON MECHIU
Cronica revistelor, cărți ziare și reviste primite	* * *

Partea oficială

O carte românească despre „Secretele Hipnotismului”	VICTOR CORDOȘ
---	---------------

APEL!

Toți aceia cari am activat în coloanele fostei reviste „Rânduri“ încercăm temerarul gest, de a înființa, în acest colț de țară, o nouă tribună învățătoarească, o nouă citadelă culturală, un nou parapet de pe care ne vom afirma cu aceiași tărie revendicările noastre și pe care l-am numit „Crișul Negru“. În indiferentismul general, pe care societatea de astăzi îl acordă oricărei manifestări a spiritului, încercarea de a scoate o revistă literară, constituie un act de îndrăsneală, care nu poate fi justificat decât în cazul că este pornit dintr'un prea cald idealism, dintr'o prea dezinteresată apreciere a greutăților vieții. O facem totuși pentru că majoritatea dintre noi, am fost crescuți și formați la o școală de înalt idealism și de sacrificiu.

Adăpați la acel neprețuit isvor spiritual, rostul nostru nu putea fi altul, decât cel al sacrificării personale, pentru izbândirea idealului comun. Iată în ce rezidă tăria noastră sufletească.

Cu aceste gânduri de viitor, îndreptăm „apelul“ nostru către toți aceia cari vor voi să ne înțeleagă și îi poftim în rândurile noastre.

Coloanele acestei reviste vor sta întotdeauna la dispoziția tuturor aceluia, cari vor voi să lupte alături de noi, pentru propășirea și ridicarea nivelului cultural al acestei regiuni.

Vom publica articole din toate domeniile de activitate spirituală, vom sprijini și încuraja orice încercare de afirmare românească, pe aceste plaiuri, cari până eri, s'au găsit sub jug străin și în sfârșit, vom ține neîntrerupt trează flacăra naționalismului, curat și nefalsificat de nici-o influență străină.

Acesta este programul nostru.

Toate sufletele românești din această regiune, cari simt și gândesc alătura de noi, sunt chemate să activeze în rândurile noastre și vor fi primite cu brațele deschise.

Cu Dumnezeu înainte!

REDACTIA

Gânduri pentru noul an școlar

Orice început de an școlar aduce cu sine noi probleme, cari ne obligă la o adâncă aprofundare a lor, pentru că de soluționarea lor atârnă întotdeauna găsirea mijloacelor celor mai bune pe care trebuie să le utilizăm, pentru scontarea rezultatelor dorite. Această cercetare și aprofundare a greutăților cari ni se pun în cale este condiția sine qua non, pentru găsirea drumului drept, pe făgașul căruia trebuie să pornim întotdeauna când începem un nou an de muncă. Iată de ce am socotit că nu este lipsită de interes punerea pe tapet a unora dintre greutățile insurmontabile cari se pun în calea apostolatului nostru, și în câteva linii să schițăm un plan de activitate care să ne ajute la înlăturarea lor.

Cei care pleacă la drum numai în virtutea unei obișnuințe, cari pășesc la deschiderea fiecărui nou an școlar, fără nici un ideal, cari își socotesc pe deplin încheiată misiunea, dacă își îndeplinesc într'un mod sterp și rece o „datorie“ impusă de legi și regulamente, se încadrează în rândurile tradiționaliștilor, a educatorilor de modă veche și aceștia nu ne pot da decât o școală monotonă, lipsită de viață, cu copii blazați și înpiedecați în desvoltarea lor sufletească. O astfel de școală va da întotdeauna absolvenți insuficient pregătiți pentru viață, cetățeni, cari nu vor putea contribui cu nimic la progresul societății. Ori, nu acesta este rostul școlii. Școala activă, școala creatoare în spiritul căreia trebuiesc crescuți toți cetățenii de mâine ai acestei țări, trebuie să îndeplinească rolul de adevărat plămân al națiunii, prin care respiră viața ei culturală. Văzut prin această prismă rolul școlii, apare în adevărata lui valoare, iar greșelile învățătorilor, în munca lor pentru realizarea acestui înalt ideal, provoacă pagube ireparabile.

Evoluția socială, care se află în plină ascensiune angajază școala în rolul principal, pentru că ea să nete-

zească drumul tuturor prefacerilor. În consecință slujitorii ei trebuie să se arate întotdeauna vrednici de rolul pe care societatea li-l acordă ca pioneri în lupta cu întunericul.

Să nu se creadă că făcând aceste considerații vrem să afirmăm că până acum școala a dat dovadă de negativism. Nu putem afirma lucrul acesta, mai ales noi, cari cunoaștem perfect de bine realizările școlare — în special cele din aceasta regiune — și avem credința că nu-l pot susține nici cei străini de școală, când li s'a dat prilejul să asculte mulțumirile, pe cari învățătorimea le-a primit dela Voevodul culturii naționale M. S. Regele Carol II și dela Ministrul școalelor, Dr. C. Angelescu, cei mai indicați factori a face aprecieri.

Aceste mulțumiri Regale și Ministeriale, trebuie să constituie cel mai puternic înbold pentru învățătorime. Veșnic conștientă de marea răspundere pe care o are în aceste vremuri amenințate de primejdii, de tot felul, cari tind spre o falsă supremație a materiei asupra spiritului, și să rămână sentinelă trează la postul său. Să-și facă un adevărat crez din prefacerea în material util, a imensului potențial de energie nativă de care dispune neamul românesc.

Atențiunea tuturor factorilor culturali din această țară să se îndrepte asupra satelor, cari sunt filoanele conservatoare ale etnicului românesc. Acestea așteaptă revărsarea mai mare a razelor mântuitoare din robia spirituală, raze care abia apar timid la orizont. Grăbirea sau întârzierea zilelor bune, pentru satele noastre, este în funcție de învățători. De felul cum vor ști acestia să activeze și să trezească la muncă toate forțele latente ale sufletului românesc, depinde soarta satelor noastre.

Pe lângă școala primară, care se află pe drumul realizărilor, ne trebuie o școală plină de duh a satelor, o școală vie, care să trezească la o viață nouă pe toți cei ce se sbat încă în mizeria și besna întunericului. Chiar

și absolenții cursului primar, dacă întrerup complet contactul cu cartea, fatalmente decad în întunerecul ignoranței, ajungând în stare de inferioritate față de minoritarii conlocuitori. Pe lângă școala primară să se înființeze instituțiuni cari să întrețină flacăra culturii, să exploateze bagajul de cunoștințe câștigate în școală, să înmulțească talanții și să contribuie la întărirea românismului, mai ales aici la hotarul de vest al țării.

Acestea să ne fie gândurile cari să ne frământa, la începutul noului an școlar.

CONST. BORC

Între ideal și realitate

Omul ca și omenirea, au perspectiva viitorului și de aceea simt nevoia de-a se lega de acest viitor, fie chiar printr'o legătură închipuită, numai să se știe agățați de el.

Și astfel își plăsnuiesc o țintă fictivă, mai aproape sau mai îndepărtată de realitate și spre care se îndreaptă. Că îi va înșela sau nu, aceasta n'are aface. Principalul e, că există. O inexistență a unei ținte — închipuirii, — nu se poate admite și îndeosebi, pentru popoare, cari se lipsesc mai cu ușurință de pâine, decât de aceste închipuirii fascinatoare.

Este aceasta desigur, o slăbiciune mai mult a popoarelor și mai puțin a omului individ. Evident, sunt și cazuri, când se fac excepții în aplicarea acestei slăbiciuni. În general însă, ea este apanajul colectivității, fiindcă obișnuit, mulțimile nu judecă, sau în cel mai bun caz, judecă foarte puțin.

Omul singur însă, e oarecum mai prudent decât omenirea-colectivă și nu se lasă așa ușor sedus de ficțiuni. Căci între impresie și reacție, individul știe să vâre o judecată.

El nu prea se leagă de închipuirii, ci țintește mai mult spre adevăruri. Sau cu alți termeni, el nu se leagă de iluzie, ci urmărește idealul.

Este adevărat că și iluzia și idealul, sunt o țintă spre care se tinde. Numai că iluzia este o țintă himeră, fără obiectiv, care din această pricină întotdeauna înșală. De când idealul, este o țintă obiectivă, care niciodată nu minte.

Idealul este un adevăr întrevăzut. De aceea el e ceva o foarte

aproape și deseori nedespărțit de adevărul-real. De când iluzia este pur și simplu o ficțiune amăgitoare. Lucru ușor de explicat, întrucât imaginile au mai multă putere asupra mulțimilor, decât oricare argument. De aceea iluzia poartă ceva din păcatul ignoranței; pe când idealul ceva din nevinovația adevărului.

Așa dar, idealistul nu e tot una cu iluzionistul. Fiindcă iluzionistul se îndepărtează de adevăr nebănuindu-l; idealistul se apropia întrezănindu-l.

Cum se vede deci între iluzie și ideal mare deosebire este, încât o confundare a lor nu se poate concepe și nici admite.

Și totuși, confundarea e admisă. Cum nu e greu de înțeles, într'o lume în care totul e posibil.

Căci câte nu se pot în această lume a atotposibilului, — din acele fapte cari odată erau așezate așa de cu drept, în lumea imposibilităților?

Azi trec fapte împlinite, lucruri ce odată nu visau o trecere în fapt. Și ca atâtea altele, așa și această confundare.

Societatea de azi, dacă confundă iluzia cu idealul, o face din pricina că ea și-a pierdut simțul realității.

Fapt ce se va constata imediat, se vom întreprinde o privire psihologică asupra societății de astăzi.

Fiindcă omul este un animal și ca atare supus la toate cerințele, la toate trebuințele fiziologice ale vieții animale, apoi el mai e și o ființă înzestrată cu conștiință și rațiune. Și-a avea un ideal — o idee abstractă, — e ceea ce constituie noblețea, superioritatea umană.

Dar pentru omul de astăzi, numai lucrurile ideale n'au trecere. Fiindcă pentru el, numai ceea ce e materie, prezintă importanță. Altă realitate, în afară de realitatea materiei, el nu vrea să recunoască. Și se forțează, — ceea ce e mai ciudat, să înlăture orice l-ar putea sugera existența unei alte realități.

Aceasta, fiindcă sufletul lui s-a abătut prea mult dela ceea ce este el într'adevăr, pierzându-se în rosturile lumii materiale. Omul ca și societatea de azi, trăește în crezul materialist, în credință, că adevărata civilizație a omului este cea creiată de progresul științelor mecanice.

Și pentrucă au scotocit prin toate ungherele minusculei lor planete și pentrucă au isbutit să formuleze cu rațiunea lor legile cele mai esențiale ale universului cosmic, oamenii se socotesc astăzi grozav de civilizați.

Nimic nu este însă, mai naiv, decât speranța contimpora-

rilor noștri de a descoperi în mașină taina ascensiunii spirituale a comunității umane. Căci în măsura, în care a isbit să domolească forțele exterioare, s'ar putea spune, că omul a uitat să-și desăvârșască disciplinile morale, politice și sociale, cari singure dau vieții un înțeles superior și autentifică pretențiunile bipedului la suveranitatea universală.

Devenind din ce în ce mai savantă, o omenire dusă înainte (lansată) în dansul (sarabanda) freneziei industriale, a devenit însă tot mai inconștientă, — incapabilă să se reculegă în febrile ei goană după confortul, care nu face decât să-l irite (expereze) nervii și să o dezarmeze de energiile ei ancestrale.

Iată cum, — făcând parte din ansamblu, — inteligența omului de azi, e folosită nu ca creatoare de idei și ideal, ci ca născocitoare de formule confortătoare și ca producătoare de averi. Scopul oricărei cheltuieli de energii fiind sporirea productivității și nu îndeplinirea idealității.

Dacă și societatea de azi își are o idee a ei, — care reduce toate valorile spirituale, la slăbiciunile materiei, — ea nu e o idee însuflețită și astfel de idei nu pot forma idealuri, oricât de mult ar voi societatea.

Pentru că această idee, nu cere socotirea materiei cu slăbiciunile ei și întoarcerea spre idei înalte, cari înalță și purifică, cari constituie noblețea omului, și-l duc înainte spre lumină.

Numai idealul e credința vie și nestrămutată, care ne în sufletește în fiecare moment, să mergem înainte.

Creiat din necesitățile proprii ale omului, idealul îi este farul, spre care omul caută să se îndrepte.

Este forța care însuflețește; care dă nădejdea în așteptarea zilelor bune; care întărește credința în înfăptuirea lucrurilor mari.

Idealul — adevărat — varsă în sufletul omului, energia sufletească, de a se ridica tot mai sus pe culmea, care duce la lumină.

Unde găsești în ideea seacă a societății de astăzi, această nizuință? — Nicăiri. În ideea societății, ea nu se află. Acolo se află numai silința, — conștientă sau inconștientă, — aceasta nu se poate spune. — a înaintării spre decădere. Deci ceva cu totul opus ei.

Locul unde se află ea, este școala cu izvoarele și râurile sale. Ea alimentează și susține încă această idee și nimeni altul afară de ea.

Căci societatea — cu realitatea ei, — susține slăbiciunea

materiei. Ea se 'nchină idolului — iluzie; — școala, idealului adevăr. Societatea lucrează prin masivitatea materiei ei; școala prin sufletul oamenilor săi.

Două entități, cari se resping. Și respingându-se ele, natural că se vor respinge și produsurile lor. Și cu drept cuvânt, faptul se petrece. Căci în realitate oamenii școlare, sunt primiți de societate, cu multă rezervă, cu ură chiar.

Și avem parte de această primire, pentru că noi lucrăm într'un spirit contrar spiritului ei. De oarece societatea ne cere să servim interesului trupesc, iar misiunea, căreia ne am dat, — și de care încă ascultăm, — ne cere să servim interesului spiritual. Și la doi domni, știut este, că nu se poate servi.

Fie, mai ales, că societatea, — această biată compătimitoare iluzionistă, — de atâtea ori înșelată, nu mai are încredere, nici în nevinovația idealistului.

Lucru ce nu e tocmai greu de înțeles. Fiindcă societatea, neavând o țintă — ideal, — spre care să tindă și care să-i dea soliditatea vieții, ea nu și-a putut păstra echilibrul, care din această pricină mereu s'a rupt. Și din această rupere, ea mereu a cules numai deziluzie și scârbă, din energia cheltuită.

Și astfel înșelându-se cu iluzia, și este ateama și de nevinovatul ideal. De aceea ea nici nu vrea să audă de idealisti, pe care îi crede vinovați, deoarece îi socotește mai iluzionisti decât ea. Căci nu cunoaște iluzia din ideal și le confundă.

Dacă cauți s'o convingi de greșita credință, mai tare o întărești și are impresia că vrei s'o vrăcieștii, are credința că vrei s'o speculezi.

Dar n'am spus încă totul.

Mai este ceva, care ne-a atras ura și neîncrederea societății. Este starea de contradicție dintre ceea ce cere societatea dela noi și ceea ce tindem noi să-i dăm.

Firește noi tindem să-i dăm oameni înarmați pentru lupta dreaptă a vieții, oameni capabili de sforțare proprie, de inițiativă, oameni de caracter. Oameni cinștiți, curajoși și cu spirit de adevăr, cari să nu poată fi copleșiți de opinia publică, plină de necinste, lașitate și minclună.

Și ea ne cere oameni de turmă, înarmați pentru lupta de culise. Oameni slabi, lași, obrasnici, și fără nici un scrupul, dar cari să cunoască: arta de a minți, șmecheria de a înșela și mestecugul de a fura.

Căci să posede multă abilitate de strecurare pe căi lăturale, nu forță de ridicare pe căi drepte. Cari să știe aduna a-

veri în spatele minciunii. Și cari să nu se sfiască de a terfelii iubirea de față de neam și de Dumnezeu.

Aceasta este domnilor, pretențiunea societății de astăzi. Desigur stupidă și murdară, dar reală.

Cum se vede desguștătoare și anormală. Foarte departe de cea plănuită de noi, în epoca zămislirii și precipitării ideii noastre nevinovate, de om și misionar.

În aceea totul se putea face, în aceasta aproape nimic. În aceea am trăit clipele atotposibilului, în aceasta momentele regretului. În aceea întrevedeam orizonturi îndepărtate, în aceasta abisuri apropiate.

O! da, cine n'a trăit clipele atotposibilului? Cine n'a gustat momentele dulci ale însoțirii eului, plănuind la lucruri mari? Și cine nu și-a calculat cu o mare precizie, doza jertferei de care dispune.

Ce-a rămas din suflul de fericire ce ne învăluia atunci? Regretul clipelor trecute! Căci pășind pragul realității, societatea închipuită se transformă în realitate crudă. Ne mai rămâne doar, slaba mângăere a datoriei împlinite, cu multe piedici și mari greutăți.

Se vede că socoteala de acasă, nu se potrivește cu cea din târg. Din nevinovați ajunserăm victime. Din răuri mari, sortite a inunda lumea, ajunserăm slabe răulețe, amenințate de secare,

Părăiașe lăaturalnice nu primim și nici picuri de sus. La vre-o minune nu ne putem aștepta.

Căci vremurile în cari trăim sunt așa de maștere, încât nimeni nu mai așteaptă nici o minune. Viața e pustie. Sufletele pustii. Omul e redus la animalul instinctual, care-și apară cu înverșunare vizuina, osul amenințat de fiara vecină.

Societatea de astăzi nu se ridică, ci se coboară în neantul cel mizer. Și înzadar îi cerem ridicarea spre lumina cea adevărată și întoarcerea pe căile cele drepte, prin voință, efort și perseverență, fiindcă nu are încredere, nici în cerința noastră, nici în puterile ei. Mai de grab are impresia că ne batem joc de ea și poate că de ce o săcăm atât de des, ne urește așa de mult.

Societatea de azi își trăește clipele agoniei. Căci „când o civilizație și-a pierdut încrederea în idealul său, când oamenii și-au renegat Dumnezeii, societatea e condamnată să piară“.

„Fiindcă numai credința singură îți permite să realizezi lucruri mari: (Gustave Le Bon).

Otrăvită de o pseudo-știință, — care și-a însușit-o în afară de școală, — societatea își ispășește imprudența.

Zadarnice îi sunt toate încercările improvizatoare, paradisele artificiale ce și le creiază. Căci ele sunt o iluzie și încă de scurtă durată, căreia îi urmează o cruntă deșteptare. Și paradisele artificiale se destramă ca pânzele de ceață sfășiate de razele soarelui.

Și spulberată iluzia, care ne înlesnise fermecătoarea evadare, realitățile apar și mai brutale, impunându-se cu sâlnicie, implacabile, statornice, ca legile vieții.

Am impresia că întreaga societate umană se hrănește cu stupefiantele diverselor abstracțiuni, căutând să-și creieze paradisele artificiale ale unei prosperități iluzorii". (Cur. 1330 P. Șeicaru)

Dar legile naturii sunt consecvente. Ele își urmează — cu nepăsare — ritmul, Zadarnică e deci toată silința societății, îndreptată în spre a îndepărta acest adevăr, a cărei prezență o supără, cum de altfel e și firesc.

Societatea de azi, tângește, bolește și se stinge pe picioare, nu fiindcă economia națională și finanțele țării și ale individului și-au pierdut echilibrul, ci fiindcă îi este sufletul bolnav.

Intr'adevăr, când a ajuns să identifice sufletul cu trupul și pe acesta cu materia inertă, a făcut ca ideea să nu mai aibă nimic din dumnezeiasca frumusețe și tărie de altă. Omenirea, n'are nimic curat și sfânt.

Ori lipsa acestora, ce denotă altceva, decât că într'adevăr omenirea suferă, că ea e bolnavă, e în agonie.

Prezența medicului, îi e mai necesară acum ca oricând. Dar ce să vedeți, îi este frică că medicamentele ce îi prescrie sunt otravă ce înăbușe, nu medicament care limpezește. Ea le cere ca să satisfacă un obicei, dar nu le consumă. Preferă mai bine agonia, decât prin consumare limpezimea.

Biata societate, pe lângă toate, a mai ajuns și superstițioasă. Cine i-a sugerat ei, asemenea idee? Se vede, că nici în sfârșit, nu-și poate privi — în afară de orice prejudiciu — destinul.

Și cu aceasta am ajuns la concluzia, — celor desvăluite până aci, — că situația e într'adevăr critică. Și s'ar părea, că față de ea, noi suntem condamnați să fim ireductibili sau să ne retragem din luptă.

Dar, nu e tocmai așa. Mai întâi, fiindcă fenomenele sociale pomenite aci, au durate în timp, față de care durata unui om nu e nimic,

Și apoi trebuie știut: nu suntem încă falși. Avem încă sufletul țaranului, care deși alterat, nu e încă otrăvit și aceasta constituie o șansă.

Acești oameni simpli, par mai cumiși, mai buni și mai simțitori decât pseudo-învățații. În ochii lor misiunea noastră pare a se bucura de o mare considerație. Iar slujba noastră, pare o tragedie în viața unui om, ceva ce cheamă simpatia celorlalți. De aceea în vreme ce restul societății ne primește cu rezervă, ei ne primesc cu această simpatie. Și în timp ce restului societății, prezența noastră le strică plăcerile, lor le înfrumusețează.

Lucru de tot firesc, deoarece suferințele solidarizează pe oameni, mai mult decât bucuriile, iar mizeria creiază o tragică egalitate.

Prosperitatea diferențiază, bogăția are o erarhie, iar invidia scrâșnește din dinți, în umbra belșugului. Sărăcia însă, apropiu, înmoaie sufletele, dă lacrimii sinceritatea unei supreme spovedanii, creiază sensibilității acea căldură umană ce înfrățește, ce șterge diferențele, elaborând unitatea patetică a mizeriei". (Cur. 1346 P. Șelcaru.)

Iată de ce acești oameni, vorbesc, de cineva dintre noi, ca de unul ce se află în necaz. E expresia de care se folosesc întotdeauna și care are într'ânsa deplina înțelepciune a iubirii.

Să avem încredere în această înțelepciune, fiindcă prin ea, situația ne e posibilă de schimbare. Desigur nu ne vom face babe, ca să cerșim cu ochii înroșiți, milă, ci ne vom declara oșteni, cari cu capul sus își vor cere drepturile...

Și ele vor veni, fiindcă nu cerem decât ceea ce e în concordanță cu realitatea.

Și ca să nu se pară, că vorbind de agonie, m'am molipsit, spre o mai bună încredințare a celor afirmate, ne adresăm istoriei, — care a cunoscut multe atmosfere asemenea celei de acum, — ca să auzim cuvântul ei.

Istoria cuvântă, că triumful este de partea acesuia, care se pune în acord cu cerințele mediului ideal. Fiindcă, realitatea materială îmbracă haine diferite, cari toate sunt menite să dispară. Pe când realitatea ideală, cu aceeaș haină rămâne îmbrăcată în toată vremea. Și până la sfârșit, păstrează cea mai constantă credință în isbânda, care întotdeauna vine, mai de vreme sau mai târziu, după calitatea și intensitatea eforturilor depuse, de cel care a urmărit o.

Data fiind această certitudine de isbândă, în lumea reali-

tății ideale, socot că e demnă de a avea încredere în ea. Încredere, care ne va da forțe noi, spre a ne putea continua lupta și-a ne reînprospăta nădejdea.

Ea ne va da tăria, de a nu ne opri spasmi! Idealist, la etapa neprietnică și concluziunile idelilor, la jumătatea drumului, ci să mergem până la sfârșit.

Istoria se repetă. Oamenii sunt naivi și lesne schimbăcioși. Și nu se poate ca lupta și jertfa noastră să nu fie încununată de izbândă.

Norocul va trebui să se abată și asupra noastră, fiindcă Providența încrestează pe răbojul istoriei omenești, jertfa și speranța ce stăpânește sufletele celor sortiți să lupte mai mult cu mizeria și răul societății. Și dă tărie celor nevinovați să-și schimbe destinul.

Până atunci însă, noi eforturi și mai multă solidaritate. Iar dacă cruzimea realității își trece limita, părăsiți câmpul ei de luptă și retrageți-vă în intern. Căci „cu trecerea vremii tot ceace e posibil se întâmplă“ ...

Și noi orizonturi vor licări pe drumul urmat de noi. Un nou soare se va arăta. Ne-o spune această cale de mai sus, o dar, ne-o spune mai ales, simțul prevederii noastre.

Și dacă s'ar întâmpla, ca în durata noastră norii să împiedice acest soare, nici o disperare. Acționează cât poți! Cu internul te consultă, lui îi fă jurăminte. Dar vezi ca nu cumva realitatea să te intimideze, căci din acel moment ești pierdut ca misionar. Și va fi deziluzia a doua, mai amară decât cea dintâi.

D. PRADA

Activitatea școlară a lui Șaguna

Numele lui Șaguna înseamnă o nouă epocă de renaștere și de progres uimitor nu numai pe terenul religios prin emanciparea biserii ortodoxe ardeleni de sub jurisdicția ierarhiei sârbești, prin reactivarea Metropolii desființată la finea secolului XVII în urma pasului fatal făcut de Atanasie Anghel, prin solida organizare națională dată bisericii prin „statutul organic“, prin numeroasele așezăminte bisericesti ce le-a creiat și organizat precum și prin directivele și mâna de fer cu care a condus destinele bisericii sale timp de un sfert de secol, ci numele lui a rămas nemuritor și prin activitatea desfășurată și prin rezultatele obținute

în cele mai variate direcții ale vieții noastre naționale; pe terenul național politic, școlar, cultural, literar și chiar economic ¹⁾

Înzestrat cu o vastă cultură teologică și științifică câștigată în atâția ani lungi de călugărie, harnică și trează, spirit de jertfă din care a isvorit spre binele neamului și bisericii noastre, fapte și îndrumări culturale de o epocală importanță, o viață monahală ireproșabilă, toate acestea laolaltă constituiesc personalitatea marelui Șaguna. Ar fi însă o greșală de neiertat dacă n'am aminti și o altă calitate a lui: „destoinicia de om diplomat și om politic“, „din cap și până în tălpi“ cum l-a caracterizat Eminescu. ²⁾

Punctul de reper în jurul căreia se desfășoară întreaga activitate a lui Șaguna din orice domeniu, a fost biserica ortodoxă. Credința noastră ortodoxă trece ca un fer roșu prin întreaga lui operă realizată. După cum și conducătorii din trecut a acestui Neam, atunci când împrejurările de manifestare erau nefavorabile a tot ce era bun național, se retrăgeau la matcă, la biserică. Restrângeau rândurile și așteptau vremuri mai bune. Așa și Șaguna și conducătorii noștri politici din aceia vreme înșelați în așteptările lor și în iluziile ce-și vor fi făcut în cursul anilor grei ai revoluției cu privire la o organizare politică favorabilă poporului român, s'au retras și ei la matcă, în biserică „ca melcul în căsuția sa și pe acolo pândesc zile mai senine“ după cum spune aceasta un fruntaș român din acele timpuri într'o scrisoare ³⁾.

Din organizarea bisericii prin vestitul său „statut organic“ se poate vedea mai bine acest lucru. Intr'adevăr care a fost scopul acestui statut? Nimic altul decât atât: gruparea atât a clerului cât și a turmei în jurul bisericii, restrângerea rândurilor și formarea unui front unic, și așa cu rândurile strânse să poată duce cu mai mult succes lupta cu dușmanul secular. Nu avea el oare grupați în jurul lui, ca un adevărat părinte pe toți conducătorii din toate domeniile de activitate ale acestui Neam? Aci sub scutul bisericii se desfășura întreaga muncă de deșteptare, propășire și luminare a poporului. Șaguna era patronul tuturor. Așa și în privința școlii. Dintr'o scrisoare adresată lui Ion Maiorescu ⁴⁾ se vede toată durerea sufletească ce simte pentru situația jalnică în care se afla națiunea sa. Amărăciuni peste amărăciuni dau peste mine“ scrie el. Îndeamnă apoi pe toți la priveghere, și-

¹⁾ Ortodoxia și Românișmul nostru Gh. Comșa pag. 154—55.

²⁾ Scrisori politice și literare pag. 196.

³⁾ Gavril Munteanu Vungrad 7/19 Mai 1850.

⁴⁾ 21 Maiu călindaru vechiu 1850.

roagă să facă tot ce pot pe orice cale pentruca să prospereze și Neamul său pentrucă spune el: „n'ați căpătat înștiințări din țară despre a Dirigătoriilor antipatie către poporul nostru? Cum îl năcăjește, cum nu-l învață cum îl gonește, dacă recură la guvern... La Unguri... limba oficioasă e cea ungurescă, unde sunt Sași firește cea nemțească, iar la Români amploiați iară nemțească. Nu știți că amploiații aceștia înapoiază tot cugetul Românului despre înaintarea lui materială și spirituală? „După cum scria și el în această scrisoare, poporul român, zăcea în cel mai mare întunec spiritual, pe lângă neagra mizerie materială în care trăiau. Cu toate împrejurările vitrige Șaguna nu putea tolera o astfel de situație. În Telegraful român din anul 1861 Nr. 37 scria el că școala și institutele literare sunt partea esențială a bisericii, școala e o fiică a bisericii. Așa o considera și de aci apoi nu încetează un singur moment de a se interesa în de aproape de ea. Conduc de acest principiu Șaguna imediat după revoluție se pune pe muncă reorganizând și îndrumând școala românească. Prima lui preocupare pe acest teren a fost: formarea de preoți virtuoși și învățători cu dragoste de Neam și legea lor. Pentru o mai bună pregătire a acestora, ridică el seminarul teologic în anul 1862—63 la trei ani, iar cel pedagogic la doi ani. În seminar se primeau numai absolvenți alor patru clase gimnaziale cari supuși examenului de cântare bisericască și citire dovedeau că cunosc întrucâtva biserica. În școala pedagogică se primeau absolvenți al cel puțin două clase gimnaziale. Pentru o pregătire cât mai bună a acestora, el însuși cențura și întregea cărțile și manuscrisele profesorilor, conduce personal, multe și cele mai importante conferințe ale lor, povățuindu-i ca un adevărat părinte prin îndrumări metodice. Mai mult chiar! Pentru a umplea o lacună în studiile teologice și pedagogice publică el însuși mai multe lucrări ca: Istoria bisericască în două volume, Compendiu de drept canonic, Enchiridionul de canoane, Manual de studiu pastoral. În domeniul pedagogiei publică: „Instrucțiune” pentru învățători în 64 paragrafe, o expunere pe scurt de regule didactice cu oarecare orientare științifică. În toamna anului 1862 tipărește și trimite tuturor învățătorilor cu îndatorirea să o „studieze bine ca să-și poată da seama de cuprinsul ei, „didactica parva”. Așa se îngrijea Șaguna de aceia cari mai târziu erau să fie chemați a fi luminători și apostoli ai satelor.

Grija cea mare a lui Șaguna era și ridicarea școalelor populare primare. Ca să avem o icoană mai clară a ceiace erau școa-

lele noastre la începutul activității lui Șaguna, amintesc două cazuri publicate de Vasici, consilier școlar al guvernului austriac. Într-o comună școala era închiriată de cârciumă unui jidan, iar într'alta, învățătorul din sat își ținea doi viței în școală. Din această cauză dă Șaguna ordine severe protopopilor să raporteze asupra stării fiecărei școale. Mai ordonă preoților zeloși să roage poporul „să dea ajutor cu carele la adunarea materialului lemnos și pietros”. Cât a realizat Șaguna în privința clădirilor de școale amintesc numai numărul mare de școale cu care s'au sporit în timp de zece ani dela 1850—65. Căutându-se să se formeze școale naționale indiferent de confesiune, acolo unde populația era săracă sau amestecată și punerea lor sub protecția puternicii societăți „Asociația”, Șaguna se opune — afirmând că aceasta ar fi spre răul nostru. Timpul a verificat mai târziu prevederile lui. Șaguna a dat o organizație foarte importantă învățământului primar, punându-l sub supravegherea bisericii. Așa a fost așezat el pe lângă învățători pe preoți ca directori, pe protopopi ca inspectori locali, inspectori regionali sau comisari, iar capul suprem era episcopul. Mai mult chiar! Învățătorii pe lângă cunoștințele și pregătirea destul de temeinică ce primeau în institutul pedagogic, pentru ca să-și reinprospăteze pe deoparte acele ce a învățat acolo, iar pe dealtă parte să se cultive îi îndeamnă să citească neconținut cărți și gazete căci câștigarea învățaturii spune el „se poate asemăna cu nutrirea trupului care trebuie să se facă în toate zilele regulat, pentruca altmintrelea urmează slăbirea și totala dărăpănare”. În anul 1863 chiamă pe toți comisarii școalelor la sine, instruindu-i cum să sfătuiască pe învățători de a urma în predare „metoda lancasteriană”. A instituit apoi mai departe conferințe învățăto-rești în fiecare an ca dascălii să se cultive și să se poată sfătui împreună asupra modului cum s'ar putea înlătura multe piedeci și neajunsuri. În anul 1856 spre a veni în ajutorul învățătorilor înființă un fond de ajutorare pentru învățătorii lipsiți „fundația dascălilor săraci”. Câtă grije purta Șaguna școalei primare, care a voit și a dat chiar dispoziții până și despre înființarea școalelor de adulți, să vede dintr'o „instrucțiune amănunțită către directorii și inspectorii școlari: oare nu știți sau nu vreți să cunoașteți că toate greutățile voastre sunt concentrate în unica mea persoană, pentrucă instrucțiunea ce dau aci, este și pentru mine un obligământ care nu este mai mică decât a voastră greutate. Mai greu e pentru un părinte a edifica casa decât fiilor a locui într'ansa”.

Dar Șaguna nu s'a mulțumit cu atât. Ii trebuia și o clasă

de intelectuali, formați în școalele secundare confesionale. Intelectuali care să conducă poporul și să ducă luptă cu dușmanii. Făcându-se colecte în mai multe părți ale Ardealului, s'au strâns fonduri însemnate, cu ajutorul cărora s'au ridicat două gimnazii, unul la Brad și altul la Brașov. Pentru o mai bună prosperare a acestor școale, Șaguna roagă pe conducătorii lor să le pună sub ocrotirea bisericii ortodoxe, care să le asigure existența căci altcum ar fi (cum spunea el) „ca niște albine neobosite cari fac mierea, dar de dulceața ei alții se bucură”. Indrumările lui au fost ascultate și așa aceste școale au devenit confesionale. Pentru prosperarea lor Șaguna contribuia și cu bani, sfaturi, cu controlarea în fiecare lună a materiilor parcurse de profesori. Curând aceste gimnazii se completează cu opt clase. Despre munca depusă de Șaguna pentru înființarea și prosperarea școlii din Brașov, — Andrei Bârsanu în monografia lui Ioan Popazu ne spune: Școala din Brașov a avut doi întemeietori pe Ioan Popazu și Andrei Șaguna. Dacă Popazu a sădit odinioară cu mâinile sale binecuvântate pomiișorul din care cu timpul s'a format pomul plin de putere și bogat în roade, Șaguna cu brațul său puteruc l-a proptit și apărât împotriva vânturilor cari puteau să-l culce la pământ; dacă Popazu a fost corăbierul îndrăzneț care a pus vasul în mișcare, Șaguna a fost pilotul isteț și prevăzător care l-a strecurat printe stânci și l-a știut adăposti împotriva furtunilor nimicitoare; dacă Popazu a fost stegarul neînfrânt care a pășit fără teamă în fruntea cetei sale, în învălmășagul luptei, Șaguna a fost comandantul ager și iscusit care a condus-o cu singuranță la biruință. Cu alte cuvinte dacă un zugrav ar voi să înfățeșeze icoana ctitorilor, ar trebui să zugrăvească edificiul școlar în miniatură ținut de oparte de Ioan Popazu, iar de altă parte de Andrei Șaguna, iar deasupra lor să planaze geniul iubirii de neam și legea lor și al iubirii de-știință⁵⁾. Ce să mai amintesc de tinerii purtați la școalele înalte din Budapesta și Viena ca bursieri din pun-ga proprie alui Șaguna ?

Mă opresc aci cu descrierea. Numai amintesc de planul lui Șaguna de a întemeia o Academie filozofico-religioasă la Cluj, nici de luptele lui duse cu Ungurii sau ministrii austriaci pentru maghiarizarea ori desființarea acestor școale.

Școalele acestea ne-au salvat pe noi de maghiarizare. Mai mult chiar ! După cum am amintit mai sus aceste școale erau sub scutul bisericii, în ele se adăpau elevii și din învățătura plină

⁵⁾ Cf. Andrei Bârsanu op. c. pag. 586.

de viață ale bisericii noastre. Adăpați din acest isvor nesecat, acești tineri ieșiau în viață pregătiți sufletește, gata să lupte pe viață și pe moarte pentru Neamul lor. Toți aceia cari au studiat în altfel de școale decât acestea au fost pierduți pentru neamul și legea lor. Unde și-au oțelit aceștia sufletul atât de tare? Aci în aceste școala confesionale, unde dascălii aceia simpli, formați de Șaguna, pătrunși de credința în Dumnezeu, și dragoste pentru Neamul lor, dădeau elevilor lor, suflet din sufletul lor, le arăta fapte mărețe din trecutul nostru istoric, îi învăța cum să-și iubească neamul și legea lor străbună. De câte ori nu cântau ei alături de acle odrasle tinere cu sufletul curat, căntece naționale ca: „Deșteaptăte Române“, vărsând șiroaie de lacrimi când se gândeau la frații lor cari zac în somnul cel de moarte în care l-a dus barbarii de tirani. Dar pedesupra tuturor, acești dascăli sădeau în sufletul copiilor credința în Dumnezeu care va răsplăti în atot dreptatea și bunătatea sa pe asupritori, iar lor le va face dreptate. Acești Apostoli nu deprindeau ei oare pe acești discipoli în cele sufletești, ducându-i cu ei în strana din biserică; stând alături de dascălul lor și cântând cântări bisericesti, cetind apostolul ori recitând psalmi? Aceasta creștere a format acele generații cari s'au luptat și cari s'au sacrificat pentru idealul nostru sfânt.

Iată rolul lui Șaguna în organizarea școalelor confesionale. Iată de ce am afirmat la început că fără o personalitate, ca Șaguna era percută cauza noastră sfântă. Școalele noastre confesionale de orice grad ar fi fost ele erau altare la care slujeau apostolii credinții noastre strămoșești și a iubirii de Neam. Aci în aceste școale se'nvăța tineretul și se deprindea ca să fie cinstit cu frică de Dumnezeu și iubire de neamul și credința sa. Se'nvăța, tocmai aceia ce ne lipsește nouă astăzi. Căci într'adevăr care este oare cauza din care învățământul din zilele noastre nu-și ajunge scopul, numai creiază iarăși generații ca acele de atunci, decât aceea a neglijarii spiritului cu adevărat pedagogic și religios care să călăuzească destinele lui, ca acel al marelui mecenat al școalei naționale din veacul trecut?

Introducerea și localizarea spiritului șagunian și-ar găsi ințelesul chiar și în școala de azi.

V. FRENȚIU

Raportul dintre școală și familie prin educație

(Urmare)

Pentru a-ne putea convinge despre felul educației, să alegem trei copii din cele trei clase ce par a exista în țara noastră.

Copilul țăranului și al țărgoveșului muncitor, copilul burghezului cu dare de mână și copilul boerului: Să urmărim acești 3 copii dela naștere pe drumurile lor deosebite, până în ziua când se întâlnesc la poarta școlii, ca să se pună sub adăpostul legii ce le dă egalitatea educației așa zise oficiale. Ce drumuri deosebite urmează acești trei copii și cât de deosebiți unul de altul ajung pe pragul școlii.

Cu câtă pricepere își crește țăranul copilul și n'avem de ce-l învinui; nu cunoaște și nici n'are de unde ști regulile ce trebuiesc păzite în timpul dezvoltării copilului: ce știe el de igiena trupului și a îmbrăcăminteii noului născut? Ori ce știe el despre hrana ce trebuie să-i dea, când învălește copilul în cărpele murdare și-l hrănește în a patra ori cincia zi cu mâncare mestecată în gura mamei. Vără mămăligă, fasole, cartofi etc. în organismul lui, care nici laptele mamei nu-l mistue cu ușurință. Apoi mai vedem pe prispa crășmei mamele amețite de otrava alcoolului, turnând cu paharul cu care au băut zeci de oameni într'o zi, între buzele micuțului, ce se sbate ca în spasmiile morții, otrava ce face să se strângă hidos fața celui mai tare bărbat și îi ia răsuflarea pentru câteva minute. — Încearcă să convingi pe un asemenea părinte educator, că face cel mai mare păcat batjocorind trupul și sufletul copilului în chipul acesta și vei vedea răspunsul ce primești.

Ehe..... hei. d-le..... știm noi cum se cresc copiii Ias că nu moare el de atâta lucru! Să deprinde și întărește! Dar acasă unde-i doarme copilul? De cele mai multe ori, pe vatră în odaia în care soarele nu prea străbate des, înpedecă chiar cu voia gospodarului și unde din Crăciun în Paști se primenește aierul. Acolo respiră plămânului fraged aierul dător de viață, ori mai de grabă de toate boalele pământului, iar dacă îl duce pe câmp la umbra fugătoare a snopului de grâu, la prânzul cel mare îl vede mama, când și-a plâns tot plânsul pe care l'a putut plânge. Așa crește copilul țăranului și ne mirăm că mortalitatea printre ei nu-l mai mare, că încă mai scapă câți scapă, dar vai!... cum scapă, cu ce sfârșire a organismului ajung majoritatea copiilor țăranului mărișori și dacă mai rezistă încă mulți, e numai datorită nesecatelor puteri de viață a țăranului român, ori moștenirii pământești de răbdare și îndurare. — Așa-s crescuți mai toți, copiii la țară, trupește. Dar sufletește? Câte apucături rele nu încolțesc în sufletul lui, pentru-că nu are cine-l desbrăca de ele. Și cât de adânc se sapă în firea copilu-

eui aceste apucături din tinerețe și cât de greu mai pot fi scoase mai târziu de către educatorii oficiali. Un singur lucru trebuie să recunoaștem cu prisosință în sufletul copilului de țaran: Voința și răbdarea de fer, arme puternice pentru luptat în viață, dar care nu-i sunt puse în mână de părinți decât indirect prin moștenire și pe care i-le ascute nevoile zilnice. Atât are copilul țaranului vrednic de admirat, încolo la poarta școlii vine mai mult needucat. Căci cine a avut să-l educe? tata? bietul om! Cât muncește el ca să câștige pâinea de toate zilele și să-și plătească datoriile ce are! li mai arde lui de grija copilului? doar când cu sburdălniciile înăscute în firea copilului îl scoate din răbdare, oricând i a turburat odihna seara după-o zi de muncă zdoboitoare, de-i aplică mijlocul care nu greșeste în educație, *varga*. Ori mama? grija gospodăriei o face să uite de bietul copil, care în băătăura casei, ori în șanțul șoselei deprinde deia cei mai mari toate apucăturile rele, ce se sădesc cu mare ușurință în mintea lui. Și'apoi chiar dacă tata ori mama ar vrea să se ocupe cu creșterea copilului, nu pot, pentru că nu știu ce trebuie să facă, nu cunosc meșteșugul acesta, nu-se gândesc să-l învețe, îl socotesc, prea ușor și lasă cea mai de căpetenie ocupuțele a omului pe seama lui Dumnezeu și a străinilor. Grija lor e să-l vadă mare, dar cu ce putere trupească și înfățișare sufletească, nu le pasă.

Așadar iată cu ce capital trupesc și sufletesc se prezintă copilul țaranului la școală și nu de voie, ci mai mult de frica amenziilor.

Dar copilul burghezului? Vine pe lume în mijlocul interesului general al părinților. Tatăl, de regulă ocupat cu cafeneaua, partizile nesfârșite, intrigile politice, doborârea partidului opus. În felul acesta natural că n'are timp să se ocupe cât de puțin și de creșterea copilului său, mai cu seamă că acasă plânsetele și țipetele lui îl supără și îl deranjează din cetitul jurnalului. Mama cu vizitele vecinelor și prietenelor, o interesează mai mult critica diferitelor toalete, decât creșterea cum se cade a copiilor, care rămân pe seama doicelor, servitoarelor, guvernanelor nemfoaice ori franțuzoaice, cari își îndeplinesc datoria după leafa ce o primesc și în spiritul educației ce a primit și ele acasă.

Foarte rar sunt copii cari sug laptele mamei, românesc, ori care ațipesc în legănarea întovărășită de adormitoare melodie, pe care adevăratele mame știu să-o reverse asupra sufletului gingaș al copilului.

Parcă ar fi o înjosire copilul să fie crescut de mama sa și nu de o persoană străină.

Doamne, câte simțăminte străine de firea românească nu sădește „Madmozela“ în sufletul viitorului cetățean de mâine.

Cu câtă nepăsare și ușurință se calcă în picioare cele mai elementare reguli de bună creștere. Copilul imită tot ce vede în jurul lui, bun sau rău. El e întocmai ca o oglindă în care se

reflectă mediul înconjurător, numai că exemplele rele se sădesc mai cu ușurință în sufletul lui, decât cele bune. Ce greșală de neiertat fac părinții, care desvoaltă simțul de mândrie și desertăciune în fața copiilor, laudându-și mereu averile sau meritele lor răsplătite de puternicii zilei.

Cine n'a văzut copil înproșcând cu disprețul lor, pe colegii lor sub cuvânt că „tata e cutare și cutare“ și cu credința că dacă tată-său are bani, îi e permis orice.

Cine nu știe că azi într'o familie ești silit să discuți orice chestiune cu părinții în fața copiilor lor și de multe ori îți dau și ei părerea, fără a fi întrebați, — eventual; părinții îi laudă spunând ce băiat cuminte are. Încearcă și arată acestor părinți greșala ce o fac prin slăbiciunea lor față de copii și cu siguranță ți-i faci dușman. Dar, din viața intimă a părinților, câte lucruri rele nu deprind copiii; la câte sfezi și cuvinte de ocară nu sunt de față ei, câtă ură și dispreț nu intră în sufletul lor încă din frageda copilărie,

Dar cât se îngreue aceste rele din cauza neprivelgerii de aproape a ocupațiilor și tovărășiilor zilnice a copiilor, câte cărți și ilustrații nepotrivite nu stau la masa părinților la îndemâna copilului și cât haz nu fac părinții, când inteligența scliptoare a copilului desleagă îndoitoiul înțeles a ilustrațiilor?

Dar slugile, în tovărășia cărora copiii sunt aproape întotdeauna, ce creștere frumoasă dau copiilor, urmările se văd în fiecare zi.

Dar copilul bogatului, al boerului de viță, ori de întâmplare norocoasă?

Aici lucrul e și mai trist; prin ce munci trece bietul copil, până să vină pe lume! Câte piedici nu i-se pun? E o adevărată minune că a răsbătut la lumina zilei, cu grija ce pun astăzi mamele din așa zisa „societate înaltă“, ca să nu aibă copii. Și cum n'ar fi așa? Cum o să mai poată merge o mamă binecuvântată la baluri, teatre, corzo, cafenea, cluburi etc. Venirea unui copil deci, natural că e cât să poate de supărătoare și toată știința medicilor e pusă în joc ca să oprească izvorul binecuvântat al laptelui mamei, altfel și-ar strica d-na tenul.

Copilul deci abia născut trece în mâinile mamei și a celor plătiți să-l facă „om“, iar vâltoarea vieții își urmează drumul ei în saloanele luxoase. — Copilul? „L'am văzut aseară când veneam dela serafă, dormea așa de frumos, micuțul, vrei să sun să-l aducă dolca să-l vezi și tu? este răspunsul mamei dacă cumva o întrebi de copilul ei.

Iată ingrigirea ce-i dă mama copilului ei, care mereu e ocupată pe la diferite societăți etc. Tata.... deputat, senator, moșie, slujbe, cafenea, cărți, politică, schimbare de guvern etc. Are el vreme să se ocupe și cu creșterea copilului? de multe ori uită că-l are. Dolca, guvernantele, slugile sunt educatorii lui. Ce învață dela acești maeștri ai educației? minciuni, înșe-

lătorii, apucături rele, furături...., cu un cuvânt toate bunătățile ce fac din el pe „fectorul lui cutare“.

Iubirea de mamă și de tată? Cinstea, cuminența, simțul adevărului, modestia, iubirea de aproapele și de țara lui? Vai Doamne! Acestea sunt lucruri de rușine pentru copilul merit să toace banii lui tatăl său în străinătate și să devie ceace a fost tatăl său când era tânăr.

Dar D-voastră poate veți zice că exagerez și că nu toți copiii sunt crescuți în acest fel. Nu! Știu și eu că nu toți copiii sunt crescuți în acest fel, mai există pe ici pe colo părinți cu dragoste adevărată de copiii lor, mai există și inimi ce se gândesc la viitorul copiilor lor. — Câți? de-ș putea spune, cred însă că prea puțini; majoritatea e așa cum am arătat-o. Să judecăm cu nepărtinire, să-ne lepădăm pentru un moment hal-na ipocriziei și vom rămâne îngroziți de celace se petrece în majoritatea familiilor noastre de azi, n'am puterea să zugrăvesc tot răul, dar cu siguranță că este mai grozav decât l'am arătat.

Progresul unei țări se constată după grija pusă de cetățenii ei în creșterea copiilor. În ultimul timp copilul a ajuns obiect de cercetare științifică. Era și timpul! Viața plantei și viața animalului constituie obiectul biologiei, viața copilului poate fi prea bine atât obiectul biologiei, cât și obiectul unor științe ca psihologia și pedagogia.

Și așa, studiindu-se copilul biologic, social, psihologic și pedagogic, s'a ajuns să se înlăture o mulțime de prejudecăți, cari au stăpânit pe înalțașii noștri și care din nenorocire stăpânesc încă pe mulți dintre contemporani.

Consecințele practice deduse din știința copilului le întâlnim în reformele educației de după războiu și în protecția copilului prin noua declarație de la Geneva, cuprinse în drepturile copilului.

Nu de mult se scrisese: „Secolul copilului“, iar în urmă se auzea de: „Majestatea Sa copilul“. Toate acestea demarcă o nouă direcție și cei dântăi cari trebuie să-le cunoască sunt reformatorii școlii!

Cum însă scopul nostru este să facem operă constructivă, ne vom îndepărta o clipă dela aceasta problemă a reformelor și ne vom mărgini asupra problemelor sociale și școlare cari privesc copilul.

Cine dorește progresul, trebuie să cunoască bine copilul. Și el are nu numai datoriții, dar și anumite drepturi. Drepturile lui sunt:

1. Să fie pus în măsură de a se dezvolta în chip normal, spiritualicește și fizicește.

2. Copilul flămând să fie nutrit, copilul bolnav să fie îngrijit; copilul înapoiat să fie încurajat, copilul gol să fie îmbrăcat, orfanul și cel părăsit să fie adăpostit și ajutat.

3. Copilul trebuie să fie primul, care să primească ajutor în caz de nenorocire.

4. Copilului trebuie să i-se înțeleagă viața și să fie protejat contra tuturor exploziunilor.

5. Copilul să crească în cele mai bune și curate sentimente, pentru a putea fi pus în serviciul fraților săi.

În 1928, aceste drepturi au fost complectate într'un congres ținut la Geneva, în care s'a reglementat munca ce se poate cere unui copil.

Societatea modernă cere ca educația să fie bazată pe libertate. — Copilul trebuie pus în situații prin care să-și exprime liber gândirea. Să-i dăm posibilitatea de a-și manifesta inițiativa, de a se adopta liber în mediul în care trăește.

În mediu, copilul se exercitează și se pregătește pentru viață. Aici își educă voința. Acestea trebuie să fie preocupările educatorilor față de copil, pentru a-se asigura progresul. Multe sunt cerințele, pe cari adevăratul educator trebuie să-le aibă în vedere.

Înainte de toate trebuie să cunoască cât mai bine pe fiecare elev al său în parte, pentru ca să aibă dreptul și mijloacele de a coopera cu familia în modul cei mai avantajos.

Idealul școlii ar fi atunci atins când ar putea dispărea aceste două nume, educator și elev și când acești doi factori ar ajunge să se cunoască ca două persoane înțelegătoare. Dar acest rezultat nu va putea fi atins decât printr'o cooperare perfectă.

Prima noastră datorie este deci, să pregătim familiile în spiritul mijloacelor celor mai bune a educației și a învățământului și în urmă să încercăm o cooperare efectivă.

Ar fi de dorit ca fiecare școală să atragă la ea familii, pe cari încetul cu încetul le-ar iniția în rostul educației.

Ar trebui să căutăm orice mijloace ca să facem să înțeleagă părinții binele enorm ce l'ar face școlii printr'o cooperare înțeleaptă și binevoitoare.

Să-i facem să-se hotărească a jertfi puțin timp din ocupațiile lor zilnice pentru a veni în ajutorul școlii.

Educația va aduce roadele ei mulțumitoare numai atunci, când familia și școala având ca baze de plecare dragostea adevărată față de copil, vor coopera împreună mână în mână.

GAVRIL COSMA

Intoarcere către poezie

Poezia românească se găsește astăzi pe punctul nevralgic al unei indifferente și nepermise înțelegeri a rostului ei.

Muncitorii devotați, cu antene diafane înfipte în ogorul ei de lună și mătăsurii, purtătorii ei de miresme — poeții, au găsit cea mai înaltă condiție de trăire a spiritului în motivele ei, pentruca azi să ucidem cu blestemata noastră nepăsare zeul celei mai apolnice beatitudini spirituale și a celui mai, sublim imperiu extatic al frumusețelor de artă.

Dintre cei 2—3000 de cititori permanenți, sau mai bine zis amatori de literatură, nu se găsește decât un foarte mic procent care să-și adape sufletul din când în când în apele de smarald și cristal ale poeziei. Bilanțul făcut în ultimii ani în acest domeniu, a dat rezultate revoltătoare. Cititorul contemporan se complăce în lectura ușoară a romanelor sau altor produse de natură ușoară și amuzantă, ce au invadat cu atâta cucerire piața noastră literară. Nu vorbim, că ne putem mândri cu romane de înaltă factură literară cari constituiesc adevărate delicii de artă pentru cititor. Dar ne exprimăm revolta contra acestei grosolane monopolizări a romanului, care nu permite o reclamă cât de mică celorlalte produse literare.

În literatura românească unde zi de zi apar noi maștrii de slovă, unde se scriu poezii, eseuri, articole de idei, critică literară. etc. nu se găsește măcar un minim contingent de cititori cari să se declare pentru frumusețea și valoarea lor și să le savureze.

Departate de a fi citită, poezia înseamnă pentru cititorul de azi o lectură de pușină seriozitate, care trebuie lăsată pe ultimul plan al preocupărilor lui. Pentru cititorul nostru poezia e un lucru neserios ce trebuie lăsat pe seama copiilor. Iată la ce grad de inferioară educație artistică am ajuns! Este aceasta o lipsă totală de percepere a frumosului, care ne pune în cumpănă întreaga noastră capacitate lirică, dacă o mai posedăm. Nu știm prețui adevărata artă.

Poezia este prin însăși definiția ei o operă de artă și cea mai înaltă expresie a artei lirice. Ea este limbajul sufletesc al imaginației și a lumilor de frumusețe și vis: o transplantare a spiritului în sferile de azur ale beatitudinilor și frumuseților lummești; o plutire prin finuturi nepipăbile, dincolo de sensibil și profan, unde tronează frumosul, idealul, sublimul, eternul. Și dacă poezia îndeplinește această năzuință a noastră spre culmi mai lu-

minoase decât viața profană, spre limanuri imaculate de soare ori zăpezi, unde începe imperiul artei și al trăirii spiritului, atunci de ce această nejustificată lepădare de icoana ei serafică, de purpur ori zenit?

Să nu uităm că poezia n'a constituit numai o valoare a frumosului. Ea s'a așezat pe roatele dinamismului nostru spiritual, creind și transformând opere, curente, opinii. Până azi ea a rămas entitatea cea mai de preț a patrimoniului nostru literar. Cunoaștem cătăzi o literatură fiindcă poezia ne-a arătat-o întâi și ea a creat-o. Căci dacă un popor a reușit să se ridice până acolo încât să-și creeze o literatură și dacă putem vorbi despre o literatură, aceasta dela poezie a început și prin poezie trebuie să culmineze. Exemplu viu îl avem la noi, cari am avut fericirea să ridicăm literatura noastră până pe piscurile olimpice ale geniului eminescian și care tot prin poezie s'a făcut. Dacă există un prestigiu de artă în literatura românească, acesta poezia l-a dat.

Nu mai puțin poezia a stat la baza tuturor încercărilor de înnoire și transformare literară.

Oricâte curente de reformă au avut loc în viața noastră literară din ultimele decenii, toate au pornit și au trecut prin porțile ei de aur și cleștar. Ea a dictat întreg viitorul nostru literar, a definit soarta lui și i-a pecetluit menirea și existența. De aceea nu pricepem azi această nemotivată refugiere depe platourile ei de azur, senine ca un cer de primăvară și înverzite ca o oază.

Ne-ar trebui o reîntoarcere ca de pocăință către altarul ei de lumină, o bae în apele ei de ceruri, vii ca strălucirea unui luceafăr, în sfârșit o antrenare de fiecare zi a spiritului în motivele lirice. Căci poezia este elementul sufletesc, motorul spiritual, care ne apropie de cea mai fină și subtilă expresie a artei în înțelesul ei propriu și divin. Ea ne face să simțim o trăire fără durere, o gustare a fericirii spiritului și o plutire a lui prin sfere senine de viață, însoțite de aura artei, unde lutul omenesc cu nevoile și dorințele lui nu simte nici măcar emoția unei trăiri. O înobilare de spirit, o purificare de lumină, o oază a spiritului, în sfârșit o trăire ideală în lumi cu totul pline de farmec, frumusețe și vis, îți oferă această zeiță a celei mai frumoase și mai încântătoare expresii de artă. Iată de ce ea are dreptul a se erija în rolul de educatoare a spiritului în sensul unei înalte înobilări, fiind singura în stare a verifica întreaga noastră capacitate de înțelegere pentru frumos. Celelalte arte a căror exteriorizare se poate pipăi pe motive concrete supuse organelor noastre de percepere, sunt mai aproape de simțurile noastre de cunoaștere, pe când poezia — ca și mu-

zica — nu-și poate imprima culoarea strălucirii și a frumosului ei inegalabil, decât pe pânzele diafane ale simțirii noastre. Și tocmai pentru aceasta efectul ei afectiv ia aproape întotdeauna proporțiile nebănuite și încântătoare ale extazului.

Iată de ce cititorul trebuie să-și inobileze gustul său artistic. O școală a lecturii de calitate artistică, pe care în afară de romanele reușite poezia o poate da în măsura cea mai înaltă, ar trebui să formeze educația cu adevărat a gustului nostru față de citit. Acea „săptămână a cărții“ care se sărbătorește în fiecare an, ar trebui să-și impună mai mult decât rolul unei gălăgioase afaceri de comerț: să scoată la realitate adevăratele valori artistice și literare și să îndrumeze spiritul cititorului spre lectura lor. Și dacă aceasta s'ar face cu puțină grijă, conștiință și simț, n'am vedea atâtea volume de poezii mucegăind în rafturile librăriilor.

Poeți de talia lui Arghezi, Bacovia, Crainic, Minulescu, Pilat, Gregorian ori Aron Cotruș, al căror talent au frământat-o în alvii de sensibilitate, vis și imaginație, sunt lăsați victime indiferenței și bunului plac ale unui cititor care a deviat dela orice înțelegere pentru adevărata artă. Se va spune că n'avem astăzt poezie, ori că nu se creiază nimic în domeniul ei, deci depărtarea cititorului e justificată, însă aceasta o desminte operele atâtor crainici ai versului românesc actual, de însemnătatea unui Valerian, Zaharia Stancu, Ion Barbu, N. Milcu, Eugen Jebeleanu, N. Crevedia, Radu Gyr, Ion Th. Ilea și celorlalți cântăreți, cari au exaltat-o în liră de vers și cari mai presus de aceasta poartă pe frunte sărutul ei de lună și mărgean.

La noi întoarcerea către poezie ar trebui să pornească din nevoia organică a sufletului spre frumos și sublim, tocmai din această naturală și esențială năzuință a lui spre lumea purității, a imaterialului și frumosului, unde arta îi oferă posibilitatea unei trăiri cu adevărat înalte și sublime. O îndrumare și o educare ar trebui să-l dea — și în această privință rolul ei ar fi netăgăduit — mai cu seamă „săptămâna cărții“, care se începe în fiecare an cu o superbă gălăgie de tarabă și se soldează cu un redus beneficiu spiritual.

Poezia se cere înțeleasă și citită ca o supremă condiție de inobilare a spiritului.

GEORGE SFĂRLEA

SONETE

pentru TILDA

I.

*Inima mea, deschisă-i ca o carte,
tu poți citi isvorul clar de gânduri
ce se revarsă 'n fețe albe, rânduri,
dincolo de durere, mai departe.*

*Iar când va sta 'mprietrită între scânduri,
când dragostea nu va mai avea parte
de vreun sărut, când bolțițele-or fi sparte
sărută-mă, ca de atâtea rânduri....*

*N'oi tresări sub calda sărutare
căci buzele-or fi închise sub durere,
iar ochii înghețați sub așteptare.*

*Tu să rămâi, o scumpă mângâiere,
îngenunchind târziu, lângă altare,
în suflet cu iubirea ce nu pierе.*

II.

*Ce voi ști face fără tine oare,
domnița mea, în cerurile 'nalte...?
te voi privi, ca 'n toate celelalte
zile sau nopți, cu lună sau cu soare.*

*Și mângăiat voi fi cu-atât incalte,
iar de-or cădea ploi mari, răcoritoare
în zile de Dumineci, sărbătoare
sunt lacrimile dragi ca multe alte...*

*Adună-le 'n paharul palmei tale
și alte lacrimi varsă peste ele
din ochii tăi, sub umbre de petale.*

*Vei făuri un lung șir de mărgele,
lumini nepieritoare 'n lunga cale,
și-o străluci iubirea noastră 'n ele...*

III.

*Eu ți-am deschis al inimei fior
și ți-am sădit o floare ca o pară
ce arde 'n depărtări, pe drum de seară,
inconjurată 'n cearcăne de dor.*

*Târziu, ți-a în mine o rănită fiară,
fâșnind prin intuneric de mōhor,
atuncea am simțit cum greu cobor
spre adâncimi — o virgulă amară...*

*Mirosul era greu de mătrăgună,
iar sufletul mi se 'ncârcise 'n oase...
se auzea un corn, cum straniu sună...*

*Și-apoi ciocănituri pe lămi de coase;
de-odată-o rază străbătu din lună:
în labirint sburau păsări fricoase...*

IV.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*'Nainte de-ă pleca pe calea rece
de unde nu mai este înturnare,
privește-mă cu-o caldă 'nfiorare
să simt în pept un dor cum trece...*

*Ti-oi da vieța mea cu 'nflăcărare,
căci ce folos că 'n lume voi petrece,
lăsându-mi inima să se înnece
în ochiuri mari de apă curgătoare.*

*Să reînvii și-o caldă sărutare
să-mi dăruiești, ca 'n vremile trecute,
îngenunchiați pe lespezi de altare.*

*S'or deslega și gândurile mute
și potoliți de-o sfântă 'mbrățișare
vom înălța rugi calde 'n zări pierdute.*

V. FLUERAȘ

Strigături din Bihor

— Comuna Curățele. —

Dute dor cu dorurile
Unde umblă plugurile
Toate plugurile umblă
Num' al meu șade la umbră.

*

Tă mă mir bade de mine
La ce-am lăcomit la tine
Ori la pipă cu dințar'
La cămașă cu pieptar.
Că eu am fost învățată
Să mâiu patru boi la brazdă
Dar la tine ce-oiu mâna?!
Ori cânele și mâța...

*

Cânte cucu pà coteș
Saveta doarme 'n undeș.

*

D'ăse-i nănuța de mândră
Că s'o pot arădica
Pană 'n clop că o aș purta
Da și nanii i-ar sta bine
Pană mândră 'n clop la mine.

*

Să se ie-e cari-s dragi
Fir'ar iarna frunză 'n fagi.
Da să ieu cari-s urâți
Și vara stă pârjoliți.

Cine desparte doi dragi
Mânce-i corbii carneu 'n fagi
Și oasele sub copaci.

*

Cine desparte doi dulci
Mânce-i corbii carnea 'n huci
Și oasele sub ciutuci.

*

Vezi bade dealu ceala
Pe acolo mere mata
Blăstămându-mă pă mine
De ce nu mă lăs de tine.
De tine nu m'oiu lăsa
Până mata-o numără
Câte paie-s pe trei cară
Și iarba din trei hotară.
Și frunzele dintr'un nuc
Și penele după'un cuc,
Apoi te las și mă duc.

*

Frunză verde de hereni
Am un bade la Moreni
Când înfioare herenii
Lasă bade Morenii

*

Ți-am luat mândră mărgele
Eu te văzui fără ele.

culese de

PETRICĂ

RECENZII:

Câteva note despre lirica d-lui Dem. Iliescu

Dela „Diatra cu lilieci” la „Cartea cu vise”, universul poetic al d-lui Dem. Iliescu trece printr'un proces de totală epurație, ajungând să se cristalizeze într'o configurație precisă, elucidând astfel definitiv formula sa lirică.

Departate de a fi un modernist în accepția actuală a cuvântului, departe de a se putea integra în vreunul din curentele frecvente, d. Dem. Iliescu se situează integral prin concepție în cadrul poemului pur clasic. Ceea ce face însă, ca lirica d-sale să fie interpretată ca făcând parte din repertoriul modernist, este mai ales expresia imprimată versului său, de factură modernistă, care dealtfel dacă ar fi repudiată, ne-ar oferi posibilitatea de a surprinde în fondul poemelor sale, imaginea clară a unui indiscutabil clasic.

În general, tema tradusă în poemul iliescian are întotdeauna afinități cu temele clasice. Bogăția imaginilor, limbajul poetic aci dur, aci melodios, sunt motivele cari-l disociază — formal numai din sfera clasicismului.

Dincolo de a fi joc sau calcul intelectual, poezia d-lui Dem. Iliescu țâșnește din febra unui interior stăpânit de un conținut de tumult și revoltă:

BCU Cluj - Sântem o gară fără spartă Library Cluj

O lilincă fără glas

Un chef terminat cu o ceartă*

(Cartea cu vise).

Se desprinde din intimitatea complexului ei o sensibilitate caldă, transpusă într'un dinamism viguros, vibrând într'o expansivă atmosferă muzicală. Elementul dinamic se infiltrează până în adâncul tonurilor elegiace — prin excelență statice — pentru ca mai pretutindeni să se pronunțe vulcanic:

„Di caii mei di
prin noapte și zi

Vreau carul cu fier
Să-l umplu de cer”

(Goană)

Are această fierbinte mișcare ceva din dinamismul vijelios al poeziei populare.

Dem. Iliescu e cimitirul propriilor sale ficțiuni. Vieța cotidiană cu perspectivele ei dureros de mici, îl îndeamnă să-și creeze un cosmos aparte, o viziune siderală în care încearcă să se izoleze complet:

„Odihnă vom face
În grajdul lunii
Privind spre lucefăr
Cum trec lăstunii.

Prin ochi de aer
Pământul bătrân
Din sufletul meu
Vă volu da fân

Di caii mei di
În ceruri mereu
Vreau să văd geana
Lui Dumnezeu”.

(Goană).

Dar violența realității în mijlocul căreia se consumă, îl trezește din reverie, pentru ca să-i procure un refugiu banal, pe care în cele din urmă se vede silit să-l accepte :

„Sufletul meu e
Un hoț, o lanternă
Îl vreau, într'o gropă
Sau lung pe o pernă“.

(Strada tristeții)

Între real și ireal, între neastâmpăr și liniște, între lumină și beznă, poemul iliescian se încheagă pregnant, închizând în el *sbuciumul nostru*, al tuturor, înjghebând uneori părțile spre metafizic, din mijloace simple dar autentice, din muzicalitate, viziune și imagini.

ELENA VLĂDESCU

Cimitirul Buna-Vestire

roman

de Tudor Arghezi

editura „Universala“ Alcalay

Încercând să facem recenziia acestui „roman“ al D-lui T. Arghezii, simțim că ne cuprinde pe nesimțite un sentiment nelămurit de tristețe și oarecum de regret. Simțim părerea de rău că Dl. T. Arghezii, literatul de înaltă valoare, ne oferă prilejul să ne ocupăm de o carte care nu poate fi numită „literară“ nici cu cea mai mare îngăduință.

Ne-am obișnuit să stimăm în D-sa pe cel mai autentic, mai original și — dacă vrei — pe cel mai „mare“ poet al generației contemporane; ne-am învățat să admirăm în D-sa pe cel mai desăvârșit dăltuitor al slovei, pe cel mai iscusit vaciu al verbului. Prețuirea noastră îi era acordată în întregime, fără limite, fără reticențe care să-l întunece valoarea. Și de pe acest soclu, pe care l-a ridicat marele său talent, se prăbușește lamentabil — îți vine să crezi, prin absurd, că săvârșește acest lucru perfect conștient și cu intenție — cuprins, probabil, de nevroza de prostituare a scrisului, care caracterizează veacul nostru.

„Cimitirul Buna-Vestire“ constituie pentru cariera literară a D-ului T. Arghezii, un eșec desăvârșit, un eșec total. Este o carte care putea fi numită oricum — și autorul a numit-o „roman“ sigur numai din necesități editoriale — care să scrie în câteva zile fără nici un discernământ artistic și fără nici un respect față de cititori; o carte care în literatura noastră nu-l pot găsi un alt corespondent decât în „Condamnați la castitate“ a D-lui Dragoș Protopopescu. Numai acolo putem găsi un limbaj asemănător cu al eroilor din acest volum, numai acolo mai putem găsi o acțiune care să se desfășoare fără nici un respect față de rațiune și, în sfârșit, numai acolo găsim aceeași tendință de a transforma romanul — care după modesta noastră părere trebuie să rămână numai „roman“ — într'un simulacru de satiră socială de cea mai inferioară calitate. Scrisă în formă de „tablete“, gen facil și neliterar, atât de folosit în ultima vreme de Dl. T. Arghezii, poate fi — după cum se exprimă D-sa într'alt volum

— începută ori de unde, citită ori până unde și abandonată ori la care capitol, fără nici un regret din partea cititorului. Aceasta pentru că — în ultima analiză — cartea n'are nici un fel de acțiune. Poate fi considerată ca o continuare, cu ceva mai mult element epic, a „Tabletelor din Țara de Kutu“.

Eroul Gulică, (observați ce predilecție la alegerea numelor!) își depune „în amfiteatrul cu pereți albi de pâlnie” a Universității, un doctorat imaginar. Prin bunăvoința unu-i Ministru, care-i este naș al celor 5 copii a săi, ajunge să fie numit... Intendent la Cimitirul Buna-Vestire. La această haltă — în cazul eroului nostru și la propriu și la figurat — descrierea vieții eroului se oprește, pentruca volumul să se încheie cu înfățișarea unei ușoare forme de nebunie care-l cuprinde (nu pe autor. . .) și care ne este arătată prin nararea unor întâmplări din domeniul fantastului (învierea morților) la cari eroul ia parte. Aceasta este „acțiunea” cărții! De acest fapt autorul brodează 65 de tablete, scrise într-o manieră în care abundă cea mai murdară proză, presărată cu cele mai abjecte adjectivice și cu cele mai triviale imoralități de limbaj.

Nici una din personalitățile politice și literare mai proeminente, nu scapă de șarja ironiei sale caustice. Dl. N. Iorga, este — printre altele — „al nostru învățat ale cărui păreri despre propria valoare întrec toate fanfaniile teatrului comic”... Dl. Vălcoviciu „...un matematician al cărui portret cu ochelari, reproducerea în Minister” (este vorba de guvernul Iorga) fasonul șoarecelui de câmp sculat în contemplarea șesului, pe șezut; Dl. Dr. Angelescu: „Ministrul a cărui sgârzenie economisește și apa florilor”... : Dl. I. Pilat: „Acest de șapte ori nepot al partidului și milionar gertpelit, e un visător inefabil, dar cu mintea rece ca o farfurie de porcelan... Interesantă caricatură, acest deputat Pilaf (!) destinat să rămână senator Pilaf și să devină academician Pilaf. etc... etc... etc...” Și continuă pe același ton zeci de pagini.

Pentru a da cărții o salvare deosebită — probabil — și pentru a o încadra în nota producțiilor „literare” de ultima oară, gen Toneghin și Bilciurescu, o presară cu o mulțime de maxime și paradoxe, de factura și profunzimea acelor cari abundă în romanele de foileton. De ex.: „Tăcerile prostului se confundă cu pauzele de judecată și de scrutare”... sau „Tinerețea n'are nevoie să fie frumoasă ca să fie divină...” sau: „Jumătate din viața noastră lucidă trăiește cu morții și jumătate din viață dormim. Ce ne mai rămâne nouă”...! sau: „Caritatea săracilor se cheamă devotament și ca să fie etern asigurată a fost așezată între datorii” ori: „cu cât o minciună este mai absurdă cu atât prestigiul ei sporește”... sau, și mai concludent, citez un portret: „individ foarte bogat, din capitală: 32 de moșii 4 amante, 50 cosmetice și 70 de ani. Masaj pictură și grimă”.

Câteva contururi vag creionate: un finichigiu „tâmpit”, o servitoare cretină, o nevastă fără nici o personalitate, un dricar care face afaceri, un doctor fără scrupule, o cucoană ahtiată după senzații tari și altele culese din aceeași lume prolixă care vizitează cimitirele, completează acțiunea.

Cu toată această superficialitate și în idei și în expunerea lor, găsim în această carte și câteva pagini cari ne amintesc de celalalt Arghezi, acela care a intrat pentru totdeauna în literatură, făcându-ne să-l uităm pe acesta, care n'a putut să pătrundă nici măcar în Academie...(?)

De ex. :

... „Tu gândește-te în toate zilele la ceea ce omul se gândește numai atunci când numai are răgaz. Râvna să-ți fie nemăsurată îndată ce treci peste îndatoririle tale, în dreptul vecinului tău ; leapădă mândria rușinoasă ca pe un șarpe pe care l-ai înghițit. Scapă-te de limbricul sufletesc al trușiei și învățate că nu ai nici un drept care să-ți dea îndrăzneala să-ți muți îngrădirea dincolo de insul tău. Și învață și pe alți să știe lucrul mic și neînvățat că omul e mai puțin ca o frunză și că numai putregaiul lui e mai mare și mai greu“.

Sau această descriere de un atât de fermecător lirism :

„Cimitirul e ca un preludiv de raț...“

„Lumina e astăzi atât de frumoasă încât vasta-i sonoritate torențială târește și cimitirul într'un peisaj nou, care nu mai seamănă cu realitatea. Crucile, statuile și templele mici, închinatelor unei făpturi care mai există mai mult în nedumerire, decât în aducerea aminte se zăresc prin vaporozitatea dulce a toamnei, ca printr'o apă lină, desvelite de nămolul de azur al unei mări pitită într'un golf. Frunzele galbene alunecă rare din arbori ca niște pești de aur șovăitori în plutire. Le prinzi cu mâna închisă, în scoborârea lor înceată, ca un dar trimis de aceeași lumină, care le-a crescut din muguri până la cădere și moartea frunzelor se întâlnește cu moartea oamenilor ascunși în dedesuptul plăcilor de piatră, risipite pe câteva sute de hectare; cărți ca cheutori încă nedesfăcute și răsfoite numai de degetul, tot de piatră, al singurului cititor, Diavolul sfinxului“...

„Ca o pasăre adormită într'un picior, crisantema străjuește fiecare mormânt și floarea ei de pene și fulgi se reflectă în culorile palide ale mătăsii. Toate florile târzii ale anului sunt de față amestecate cu plantele care și-au pierdut pastelul și mireasma de mult“.

„... 12 ore ale nopții bat în golul turlei acum și întunericul nu isbuțește să șteargă de pe morminte reverberarea unei suvenirii de lumină“.

În concluzie, „Cimitirul Buna-Vestire“ rămâne, cu toate scăderile sale un document social al vremilor pe cari le trăim, o carte scrisă cu puroiul scurs din imensul abces al societății noastre, în care Dl. Tudor Arghezi îi place să-și infunde bisturiul cu o atât de sadică voluptate.

„Salvati elita“

de D. V. Barnoschi

colecția „Demogorgon“ Nr. 6.

Am ezitat mult, înainte de a mă decide a scrie aceste rânduri. Și din multe motive. Revista noastră, mai ales prin colaborările pe cari le are și a înprimit oarecum o notă specifică de revistă profesională: revistă dascălească. Și atunci ar putea fi socotite, ca scrise cu pornire, cu o explicabilă imparțialitate, deoarece ar constitui răspunsul așteptat din partea noastră, a învățătorilor, la această tentativă de a difuza ideii, a căror aplicare practică ar fi egală cu un atentat la existența noastră. (Ne

permițem în acest unic caz, să punem interesul nostru personal, înaintea tuturor celorlalte, de un cu mult mai înalt ordin — sigur). Pe urmă, pentrucă până la un anumit moment, voiam să ne înșelăm în credința că Dl. Barnoschi, poate să fie și un om serios, cu toaia jongleria cu principiul, cari mai de cari mai abracadabrante, la care se prestează; (vezi: nudismul etc....) și în sfârșit pentrucă până în prezent n'am făcut loc în aceste coloane nici unui rând cu intenție de polemică. Rostul nostru este altul, rost pe care l-am definit în atâtea rânduri, decât acela de a ne transforma într'o tribună de polemică.

Și totuși, deși cu o oarecare întârziere, răspunsul nostru se produce. Și este un răspuns dictat, și dintr'un elementar simț de respect față de adevăr și de dreptate — pe care trebuie să remarc că Dl. Barnoschi nu-l are — dar și de o firească reacțiune în fața unor idei, de-a dreptul stupide (imi pare rău că nu găsesc un adjectiv mai tare) cari sunt afișate drept principii de bază, pentru consolidarea statutului nostru național de mâine.

Dar să nu anticipăm prea multe.

Dl. D. V. Barnoschi, a cărui activitate beletristică, dela război încoace, a urmat cele mai bizare sinuozități, și a găsit și vocația de conferențiar. Și vorbește, oricând, despre orice și ori unde găsește o sală dispusă să-l asculte ignominii. Și când subiectul nu este în legătură cu propagarea nudismului, a cărui fervent apoget este, atunci trebuie să poarte un titlu ca acel din capul acestor rânduri, sau altul asemănător, care să-l permită a scoate concluzii în concordanță și cu temperamentul D-sale probabil bolnăvicios, dar și cu „principiile” deșuchiate pe cari le propagă.

Așadar, dl. Barnoschi a rostit, la 15 Dec. 1935, în aula Fundației Carol I o conferință. având titlul: „Partidul culturii și al Genevei”! Și, pasă-mi-te, dorind o cât mai grabnică realizare a ei pe tărâm practic, a tipărit-o, după note stenografice, dându-i doar un nou titlu: „Salvați elita”. Aceasta este broșura de care ne ocupăm.

În definitiv ce susține Dl. Barnoschi?

Pornind dela ipoteza că: „națiunile au grabnică și vitală nevoie să se înarmeze, „până în dinți” adecă până la surmenaj, cu înalta cultură, deoarece numai o legiune de savanți cu mintea genială, ar mai putea să dea conducători capabili să facă față complexității problemelor, ce amenință existența civilizației”, ajunge la concluziile pe cari le vom transcrie la urmă, pentrucă să se dovedească și mai evident absurditatea lor.

Afirmă că toate principiile politice, astăzi în vogă: liberalismul, țărănismul, socialismul, naționalismul etc., nu pot soluționa decât parțial complexul de probleme, pe cari le are la bază existența omeniei, azi, și că singurul panaceu universal al acestor probleme, este „înalta cultură”. Aceasta, pentrucă: „din cultură, nu din instinctele animalului, cu toate că omul este „animalul social”, a isvorât, patria, naționalismul. Iar dacă seacă

isvorul, se va usca și minunatul stejar, crescut atât de viguros, pe malurile lui rodnice, patriotismul". Face apoi, o incursiune în istoricul doctrinelor politice, cari azi, sunt la conducerea principalălor state din Europa: Bolșevismul, Fascismul, Rasismul și Super-Capitalismul, pentru a dovedi că aceste „formule” cum îi place să le numească, au putut să fie, la ele acasă, la un moment dat, necesare, ori chiar panaceu, dar că tocmai pentru că au isbutit să se realizeze pretutindeni, aplicarea lor n'ar fi putut aduce decât la cataclismul civilizației!.. În locul acestora D-sa opune soluțiile așa zise a le înaltei culturi, pe cari le grupează sub formula: „sforțări prudente, cu soluții transacționale și fragmentare”!....

„Și înalta cultură, a dictat conducătorilor politici trei directive: *Democrația, Capitalismul și Interdependența națiunilor*”. Ocupându-se de aceste „directive, conchide că tot înalta cultură a înțepedit în acești 16 ani, izbucnirea războiului, pentru că prin spiritul European pe care l'a creiat spirit pe care-l simbolizează Geneva”, a știut să adapteze capitalismul actualei complexități revoluționare și a isbutit să facă tot mai acceptată fatatitatea interdependenței”.

Prin această fatalitate a interdependenței națiunilor, „Europa tinzând să se transforme într'un motor bloc, trebuie ca elementele ce o compun, să fie din același calitate de oțel, perfect ajustate”. Aceasta, pentru că „o națiune nepregătită pentru acest înalt ideal, s'ar putea asemena cu o roțiță ciocănită de un potcovar țigan, într'un ceasornic alcătuit din resorturi, eșite dintr'o fabrică bună. Și — exclamă D-sa — „vai de națiunea ce ar fi roțița potcovarului, în mecanismul din ce în ce mai încordat, care este Europa!

Ajunși la acest punct, am intrat în miezul problemei: suntem noi pregătiți pentru această confederare a statelor? Suntem noi printre națiunile înalt civilizate- ori printre cele rămase în urmă? Și constată că „oricât de buni elevi ai școlii noastre de șovinism am fi, trebuie să recunoaștem că suntem, în acest angrenaj, cam roțița potcovarului”. Aceasta, pentru că nu avem o elită intelectuală. Nu avem această elită, pentru că dacă am avea-o, am contribui și noi la creșterea tezaurului înaltei culturi.

„Ne trebuie o mistică a înaltei culturi”.

Consecințele imediate ale acestui gol, din societatea noastră; lipsa elitelor intelectuale, formate la școala înaltei culturi, se vădese în faptul că suntem rău guvernați: Și „nu suntem bine guvernați, pentru că buna guvernare nu se poate face fără o temelie cărturărească”!?...

Atunci, ce este de făcut? „Să ne formăm repede o elită”, Cum?: „Înalta cultură ne va arăta calea”.

Și acum, Vă rog, cea mai mare atenție: voi cita textual pentru că să se vadă facilitatea de gândire și lipsa de seriozitate a acestui om, care — sigur — în gândul său, se socotește cel

puțin una din elitele intelectuale pe cari le visează la conducerea de mâine a acestei țări:

„Să se dea, fără întârziere, toată atenția celor ce sunt deja capabili să ajungă oameni superiori în câțiva ani. Statul să se pună la dispoziția celor ce bat la poarta înaltei culturi: doctori, licențiați, studenți, autori de cărți.

„Acestora să le dea mii de burse în străinătate, să le aducă sute de profesori și de conferențieri celebri, să le ridice zeci de laboratoare etc... etc.“

„Profesorii, medicii, juristii, funcționarii administrativi să fie trimiși să facă practică în țările unde burghezia are noțiunea „serviciului social“.

„Fiecare pagină primită de vre-o revistă de mare valoare, să fie premiată cu echivalentul lefurilor de miștri și de general.

etc..... etc..... etc.

„Totuși de unde bani pentru un asemenea „rush“ cultural“?

„La nevoi esențiale — mijloace eroice. Pentru că din nenorocire nu poate fi vorba din știrbirea bugetului armatei, să se ia bugetul instrucției primare“.

„Un virament la Ministerul Instrucțiunii. Tot ce este astăzi afectat școlii primare să fie trecut universității“.

„Pentru douăzeci de ani, copii să fie lăsați fără abecedar“.

„... Așa dar, pentru două decenii copii să meargă la prășit, nu numai porumbul a treia oară, dar și grâul ca să nu mai fie foamete nicăiri. Iar învățătorii să se întorcă la coarnele plugului. Să nu le fie rușine. În alte țări săteni mult mai cărturari decât domniile lor mână boii având buzunarele pline de cărți“.

Ne oprim. Ne oprim pentru că proza acestui om, care nu mai are nici o considerație față de nimeni, în actuala erarhizare socială, și care ne înproașcă, fără nici o silală cu o atât de infectă mitralieră de noroi, ne face impresia că D-sa este în pragul demenței,

Și concluziilor unui dement tipărită pe o hârtie de calitate (celelalte igienice) în loc să le dăm o nemerită înportanță, analizându-le, — le vom da o întrebuintare mai intimă, pe deplin meritată.

Deocamdată, atât.

MIRON MECHIU

REVISTE

Gândirea An. XV nr. 7. Revista d-lui Nichifor Crainic se menține cu prestigiu la nivelul intelectual pe care numai condeiele consacrate de cel mai autentic simț românesc o susțin cu admirabilă ținută morală și elan sufletec. Această prețioasă publicație lunară apare întotdeauna cu o teză. De data aceasta obiectivul este: misiunea românească. Primul semnează d. Vasile Băncilă despre naționalism și misiunea românească. Insistă asupra ideii de misiune a românismului. Ea este ideea „în care trebuie să se nască de acum încolo toți Românii ce vor veni pe lume, fiind ideea care trebuie să cuprindă toată viața neamului și atitudinea față de viață a fiecărui Român, urmează să fie obiectul nostru intim și organic de studiu, de familiarizare cu ea, de adâncire în ea, de bănuire a sensurilor ei, a destinului pe care-l ascunde și mai ales de cunoaștere a comandamentelor ei imediate“. Din ea „decurg un număr de norme sau de legi, menite să formeze meridianele vieții noastre de acum înainte. Întâi, norma stimulării, creșterii fanatizării energiei etnice, crearea misticei naționale, punerea eului etnic în condiții ca să-și acorde o înaltă demnitate, provocarea acestui eu ca să-și dea înălțime“. „Ideea de misiune pretinde — pe lângă altele — ca o condiție sine qua non, inițierea unu-i proces înfricoșător de profund și de hotărât de autoeducație. Cea mai însemnată condiție și forma cea mai proprie de acțiune naționalistă, astăzi, este autoeducația: Pentru a ne face autoeducația, d-sa ne învață astfel: „Să introducem obișnuința de a privi înăuntrul nostru, de a ne educa, de a respecta o lume de valori bazate pe convingeri launtrice, pentru ca toate acestea la un loc să fie puse apoi în serviciul misticei naționale. Cu oameni plini de anarhia internă, cu prea multe necunoscute, nemetodici, plini de vanități ori de scopuri materialiste nu se poate face naționalism și, mai ales, nu se poate servi o misiune românească. Să ne descătușăm de exteriorul vulgar, cauzator de anarhie și politicianism, și să ne retragem în noi, pentru, ca la urmă să pătrundem în lumea obiectivă a spiritului. Prin acest ocol de subiectivizare pedagogică, vom ajunge la adevărata și marea obiectivitate, la impersonalizarea creatoare! Individul făcut, prin proprie educație, optimă unealtă în slujba idealului general, trebuie să fie dogma naționalismului nostru. Misiunea rom. are nevoie de devoțiune activă din partea noastră și de metoda cea mai proprie, două bunuri cari nu se pot căpăta decât prin autoeducație“.

D. Toma Vlădescu, mereu transfigurat, mistic și pur, scrie cu mult jar „despre spiritul eroic și celălalt“. Mai semnează: Victor Papilian, Vintilă Horia iar poezie: Ion Pillat, Pan Vizirescu, Grigore Popa și D. Olariu. În legătură cu noua carte a d-lui C. Rădulescu, Motru, d. Nichifor Crainic scrie că toată

această lucrare: „esența și mizeria ei”, nu-i altceza decât o „naivă și confuză mistificare a românismului”. Pan Vizirescu scrie cu multă îndreptățire despre prezentarea necuviincioasă a lui Eminescu, de către d. Eugen Lovinescu în romanele: Mite și Bălăuca. Cronica literară, obiectiv și competent susținută de d. Ovidiu Papadima, întotdeauna selectă, abundentă și mai presuș de toate, dreaptă.

Familia an. III. nr. 6, ne aduce întotdeauna colaborări înalte. Semnează dd. G. Tulbure, Victor Papilian, Mircea Eliade, L. Dauș, C. Sassu, V. Eftimiu, Ovidiu Papadima, cari ne prezintă un intelectualism de frumoasă ținută și real talent. Remarcăm articolul „Maica Domnului semnat de misticul și intelectualul Mircea Eliade, prin noutatea subiectului și judicioasa prezentare. Poezii reușite prezintă: Leonard Divarius, Alice Soare (o duiosă și admirabilă „pledoarie prozaică”), Petre A. Petre, Alex. Ceșianu, Giuseppe Cifarelli, Nuși Tului. „Clujul pe răboj” e încrestat de Vladimir Nicoară cu cunoscuta-i vervă. „Scriitori și cărți” ale criticului Octav Șuluțiu, constituie un prestigiu de mare valoare pentru fiecare apariție a revistei, date fiind calitățile lui excepționale, pentru o critică judicioasă și întotdeauna obiectivă. Revista se încheie cu o bogată și aleasă cronică a tuturor fenomenelor culturale, atât din țară, cât și străinătate.

Raza literară, și-a sărbătorit în vara aceasta 5 ani de apariție. Cu această ocazie a apărut în nr. festiv, onorat de alese colaborări. Îi dorim directorului George Tăvală perseverență în muncă, iar „razel” sale să lumineze vast și profund.

Pământul, revista dela Călărași a d. lui Eugen Cialic a împlinit tot azi vară, 4 ani de rodnicie. Evenimentul acesta a fost trâmbițat ca o adevărată biruință a presei de provincie. O caldă urare plugarului Cialic, care a reușit să tragă în „pământul” său, una din cele mai rodnice brazde ale scrisului românesc.

Iconar. Și revista naționalistă a confrăților dela Cernăuți condusă de Mircea Streinul și Liviu Rusu, a bravat tot azi vară un an de apariție. Am iubit totdeauna cu sinceritate ideea curată a naționalismului nostru, exprimată în paginile ei. De aceea urarea pe care i-o facem, este tot atât de curată și sfântă, ca însăși credința ei.

REVISTE

- * Luceafărul an. II. No. 7-8, 9
 - * Revista mea an. II. S. II. No. 4-5.
 - * Cruciada an. III. No. 3-4, 5, 6
 - * Cuvântul nou an. I. No. 10-11
 - * Eu și Europa an. I. No. 1
 - * Gazeta cărților an. VI. No. 1-4
 - * Satul an. VI. No. 68-69, 70
 - * Sănătatea an. XXXVI No. 7
 - * Plaiuri Săcelene an. III. No. 6-7
 - * Cruciada românism. an. II. No. 78, 79, 82, 83, 84
 - * Făclia an. III. No. 4, 6, 7.
 - * Lumina satului an. II. No. 6, 8-9
 - * Gazeta Tribunalelor an. XVI. No. 7-8-9-10
 - * Iconar an. II. No. 1
 - * Generația Nouă an. I. No. 4
 - * Pământul an. V. No. 141, 42, 43, 44, 45, 46, 47
 - Decalog an. I. No. 9, 10-11
- Timișoara.
 - Cluj.
 - București.
 - Satu-Mare.
 - Deva.
 - Ploiești.
 - București.
 - București.
 - Satulung (Brașov).
 - București.
 - Nalbant (Tuicea).
 - Grumăzești (Neamț)
 - București.
 - Cernăuți.
 - Bolgrad.
 - Călărași.
 - București.

ZIARE.

- * Steaua Transilvaniei an. III. No. 27, 30.
 - * N. F. R. Seria II. No. 5.
 - * Speranța an. IV. No. 90, 91, 92, 93, 94, 95.
 - * Graiul nostru an. II. No. 28.
 - * Junimea Severinului an. II. No. 12, 13-14, 15.
 - * Acțiunea an. III. No. 144-45
 - * Provincia an. I. No. 11, 12, 13, 14
 - * Scântea an. V. No. 67
 - * Sentinela an. II. No. 13
 - * Graiul nostru an. II, No. 28
 - * Acțiunea an. I. No. 1, 2, 3
- București.
 - București.
 - Alexandria.
 - Tighina.
 - Tr. Severin.
 - Buzău.
 - Roșiorii de Vede.
 - Turnu Măgurele.
 - București.
 - Tighina.
 - Roșiorii de Vede.

STRĂINE.

- * Viață Nouă an. IV. No. 29, 30,
- Detroit (America).

Revizoratul școlar Beiuș.**Partea Oficială**

Către toate școlile primare de stat, școli de copii mici și confesionale, din raza revizoratului școlar Beiuș.

Nr. 4516/936. Se pune în vedere tuturor învățătorilor să-și întocmească orarele în conformitate cu noua programă analitică, și să le înainteze acestui revizorat pentru aprobare. Orarele se vor întocmi în consiliul învățătorilor, de comun acord și cu preotul care propune religia, ținând socoteală de următoarele instrucțiuni: *Dexteritățile* (caligrafie, desen, gimnastică și cânt) să se facă numai jumătăți de ore și cu toate clasele cari le conduce un învățător, împreună. Lucrul manual la cl. I-IV să nu se pună în ore consecutive. Aceasta se poate face numai la cl. V-VII-a. Conform ordinelor Inspectoratului școlar și instrucțiunilor noastre din anul trecut, religia se va pune în orele de după masă, exceptându-se numai școlile unde se fac cursuri alternative. În legătură cu aceasta, se recomandă învățătorilor să procedeze cu mult tact spre a evita stricărea raporturilor armonioase care trebuie să existe între dânsii și preoți.

Nr. 4517/936. Vă facem cunoscut că întrucât congresul învățătorilor ce s'a ținut la Tg.-Mureș, a aprobat propunerea Dlui Director general al învățământului primar, *Petre Ghiteșcu*, de a se reține 10% din salariile învățătorilor (pe o lună) pentru construirea orfelinelor fiicelor de învățători din Predeal, această reținere se va face în două rate, din salariile de pe Oct. și Nov.

Nr. 4518/936. De asemenea, din salariul fiecărui învățător se va reține costul programei analitice, în suma de 25 lei, programă care se va distribui ulterior.

Nr. 4519/936. Se pune pentru ultima oară în vedere, tuturor învățătorilor cari n'au statele personale completate în regulă, cu toate actele necesare, să procedeze cu cea mai mare urgență la completarea lor. De asemenea își vor întocmi state personale și învățătorii numiți în toamna aceasta. Cei care nu se vor conforma acestui ordin pe lângă că vor fi direct lezați în interesele proprii (neștiindu-li-se situația, în vederea definitivatului, gradațiilor, etc..) vor suferi și pedepse disciplinare.

Nr. 4520/936. Se aduce la cunoștința tuturor, că Ministerul prin Decizia Nr. 166.603/93 a aprobat următoarele numiri de inv. cu titlu provizoriu, în raza revizoratului nostru:

Coroi Roman, Broaște.
Berca Elena, Beiușele.
Ilinoiu Dumitru, Bârzești.
Costăchescu G., Băieni.
Boldi Nicolae, Burda.
Rotaru Ștefan, Belegeni.
Untărescu Ecaterina, Coșdeni.
Munteanu Zolța, Criștiorul de sus.
Măcovei Elena, Căbești.
Rezeanu Margareta, Crâncești.
Târjăreanu Virginia, Chișcău.
Ostiacu Anghel, Ciunțești.

Maria Onița, Calea Mare.
Lăzărescu Ioana, Călugări.
Hurezeanu Vasile, Călugări.
Popa Raveica, Câmp.
Cereceanu Ion, Câmp.
Mihăescu Paula, Cărpinet.
Mihăilescu Arist. Dumbr. de Codru.
Târziu Dumitru, Dumbr. de Codru.
Bobîtescu Dumitru, Dumbrăveni.
Komjatszeghi Elisabeta, Forosig.
Drăghici Ana, Ferice.
Bogdan Gheorghe, Ferice.

Oros Iuliu, Fiziș.
 Marieta Tache, Roșia.
 Nichita Traian, Roșia.
 Ungur Ioan, Girișul Negru.
 Tonț Ioan, Groșeni.
 Constantinescu M., Hidiș.
 Constanța Ilie, Hotârel.
 Purceleanu Florica, Lupoala.
 Vasilescu Ilina, Lunca-Sprle.
 Tudor Constantin, Mierag.
 Bolcu St. Marin, Măraș,
 Sontea Nicolae, Măgură.
 Nicoliiță Ion, Nermiș,
 Guia Gheorghe, Doclușa de Beliu.
 Caracudă Const. Doenii de sus.
 Georgescu Ecaterina, Prisaca.
 Pană Elena, Mizleș.
 Chiriță Constantina, Rogoz Celca.

Elena Popescu, Remetea.
 Crișan Gavril, Remetea.
 Călin Ioan, Sohodol-Lazuri.
 Scurtu Victoria, Șoimi.
 Vișan Pantilimon, Stracoș.
 Bosco Zaharie, Șiad.
 Nedescu Petra, Săldăbajiu Mic.
 Purza Dumitru, Ș. Petreasă.
 Galiceanu Angela, Siftitelec.
 Rupineanu Haritina, Sohodol-V.
 Vâlceanu Gheorghe, Spinuș-P.
 Hera Dumitru, Topa de sus.
 Neagrău Aurelia, Topa de sus.
 Dincă Spiru, Topa de jos.
 Purza Vasile, Talpoș.
 Constantinescu Șt., Tășad.
 Abrudan Teodor, Valea Mare C.
 Solomie Gheorghe, Vintire.
 Conduți Olimpia, Tinca.

Toți acești învățători, vor depune jurământul cerut de lege, cu ocazia Cercul regional, care se va ține pe la finele lunii Nov. a. c.

No. 4315/936. — Onor. Serviciul local de învățământ — Oradea prin ord. Nr. 503/936, a aprobat, pe data de 1 Nov. 1936, următoarele numiri de suplinitori :

Lupșa Toma, Beliuș p. III.
 Luța Gheorghe, Corbești p. I.
 Olah Gheorghe, Forosig p. I.
 Niculescu Marin, Hotârel p. I.
 Pantea Toma, Miersig p. III.
 Slivilescu Nicolae Șeghiște p. I.
 Anastasiu N. Stoenești p. I.
 Berca Ioan, Vintire p. II.
 Groza A., Vârzarii de sus p. I.
 Stanciu Gh., Albești p. I.
 Cumpănașu Marin, Cresuia p. I.
 Bălțeanu Grig., Meziad p. III.
 Păcală M. Sohodol-V., p. I.
 Bănuț Ioan, Archiș p. II.
 Cojocarul Al. Urviș de Beliu p. I.
 Cămpanu Nic., Gepiș p. I.
 Vochițoiu Sof., Cămp.-P. p. II.
 Herlea Cornelia, Hotârel p. II.
 Tuderici M., Husasău-T p. I.
 Peca N. Florian, Hârșești p. I.
 Pupe Gheorghe, Sitani p. I.
 Colțea Dumitru, Cărăsău p. I.
 Tocuț Gheorghe, Belfir p. II.
 Tudor Nicolae, Oșand p. III.
 Dudaș Gh., Comănești p. I.
 Leucuța Aurel Hășmaș p. II.
 Borza Ioan, Susag p. I.
 Mustață Lucian, Cărp.-M. p. II.
 Fionta Teod., Decănești p. II.
 Crețiu M., Dumbrăvița p. II.
 Crăciun Ilie, Grui-lung p. II.
 Piț Gavril, Hodiș p. II.
 Rotungeanu Gh., Tășad p. III.
 Boja Alex., Colești p. II.
 Tuță Lucia, Petrileni p. II.
 Novac Elisabeta, Rieni p. II.
 Tătăroiu Dtru., Sârbești p. II.
 Tuță Dumitru, Ștei p. II.
 Roman M., V. neagră de jos p. II.
 Ionescu Mihail, Leheceni p. II.
 Răzoreanu P., Drăgoteni p. II.
 Rădulescu Ioan, Nimuești p. III.
 Luță Elena, Poenii de jos p. II.
 Stanciu Mihail, Ursad p. II.
 Sucitu Maria, Seliște-B. p. II.
 Morgovan C. Budureasa p. III.
 Bonar M., Săldăbajul-mic p. III.

Nr. 4545/936. Se pune în vedere tuturor directorilor de

școli primare, să ne raporteze urgent, numărul elevilor recenzați, înscriși și frecvenți dela școlile respective, separat pentru cl. I-IV și separat pentru cl. V-VII-a. Nr. recenzațiilor trebuie să corespundă cu suma totală a cifrelor din coloanele 54—59 inclusiv, din recensământ.

Aceste date ne sunt necesare în vederea înființării de noi posturi de învăț.

Despre exatitatea datelor cari ni se vor comunica rămân răspunzători Dnii Directori.

Revizor școlar
CONSTANTIN BORG

Șeful cancelariei
MIRON MECHIU

O carte românească despre „Secretele Hipnotismului“

De curând a apărut („Doina“, Beiuș) lucrarea d-lui V. Lăpușianu: *Secretele Hipnotismului și a altor fenomene psihice.*

Importanța lucrării reese nu numai din pregătirea autorului, dobândită prin îndelungate cercetări și studii, ci și din faptul că ea este bazată pe cele mai noi și mai temeinice concluziuni ale unor savanți și specialiști.

E de ajuns dacă vom aminti că pentru documentarea științifică a diferitelor probleme și fenomene cuprinse în această carte autorul se referă și se inspiră din operele drului *G. Marinescu* (vezi cap. Hipnotismul și al Vindecărilor miraculoase) alui *Emile Coué* (*Sugestia*), *A. Lebrun*, etc.

Ilustrată cu numeroasă cazuri concrete, care nu suferă contradicție, cartea oferă pentru oricine o perfectă lămurire asupra problemelor referitoare la: *hipnotism, sugestie, autosugestie conștientă, secretul prezisului, spiritism, etc.*

Așa cum se prezintă, lucrarea d-lui V. Lăpușianu va face ca să se spulbere atâtea prejudecăți în ceea ce privește *experiențele hipnotice* și va pune capăt șarlatanismului deghizat și acoperit până acum sub haina misterului și a supranaturalului.

Utilitatea cărții crește dacă ținem seama că citirea ei poate împiedeca mulți neinițiați ca să nu cadă victimele atâtor „prof. ocultști“

VICTOR CORDOȘ

CRIȘUL NEGRU

REVISTĂ DE CULTURĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: REVIZORATUL ȘCOLAR — BEIUȘ
REVISTA APARE LUNAR SUB CONDUCEREA UNUI COMITET
DE REDACȚIE

DIRECTOR:
CONST. BORC

SECRETAR DE REDACȚIE:
MIRON MECHIU

ABONAMENTE:

ANUAL — 120 LEI

PENTRU INSTITUȚII 500 LEI

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Ori ce corespondență, ce privește revista noastră, schim-
bul revistelor și cărțile destinate pentru recenzie se vor
trimite pe adresa: Revizoratul școlar Beiuș.*

Manuscrisele nu se înapoiază. Cele nepublicabile se ard.

Colaborări se primesc până la 10 ale fiecărei luni.